

SINTEZA
la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea
Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
Cancelaria de Stat	1.	La pct.8 subpct.8.6 și pct.36 din Concept, recomandăm analiza suplimentară și invocăm necesitatea reformulării, în vederea evitării neclarităților și asigurării uniformizării aplicării normelor de protecție a datelor în cadrul SI e-Arhiva, având în vedere că există două cadre legale privind protecția datelor cu caracter personal — Legea nr. 133/2011, în prezent în vigoare, și Legea nr. 195/2024, care va intra în vigoare la 23 august 2026. Totodată subpct. 8.10 și 8.17 urmează a fi excluse deoarece actele normative au fost abrogate.	Se acceptă În proiect a fost păstrată trimiterea la Legea nr. 133/2011, deoarece aceasta este în vigoare la moment. După intrarea în vigoare a Legii nr. 195/2024, norma de trimitere din prezentul Concept va fi modificată.
	2.	La pct. 17 propunem substituirea noțiunii ”permisiunea” cu ”obligăția”, or transmiterea spre păstrare a documentelor cu valoare arhivistică nu este doar un drept dar și o obligație, și tot aici se va completa după sintagma ”termen lung” cu noțiunea de ”termen permanent” în text fiind menționată doar noțiunea de ”termen lung”.	Se acceptă Pct. 17 din proiect a fost ajustat.
	3.	Totodată, invocăm necesitatea actualizării cadrului normativ conex domeniului arhivistic, în special Legii privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova nr.880/1992, Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova nr. 618/1993, precum și elaborării Instrucțiunii cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale și locale și actualizarea Indicatorului documentelor-tip și al termenelor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova, aprobat prin ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57 din 27.07.2016.	Precizare La Agenția Națională a Arhivelor se află în proces de elaborare proiectul Hotărârii de Guvern privind elaborarea și managementul documentelor în instituțiile publice centrale și locale. Menționăm că gestionarea și arhivarea documentelor electronice sunt părți indispensabile din instrucțiunea cu privire la lucrările de secretariat în instituțiile publice centrale și locale, iar scopul este includerea

			prevederilor privind arhivarea documentelor electronice în acest proiect de instrucțiune. Actualmente, până la definitivarea cadrului normativ privind arhivarea documentelor electronice, nu este posibilă aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale și locale. Suplimentar, a se vedea și comentariul de la pct. 31 din prezenta sinteză.
Ministerul Afacerilor Interne	4.	la proiectul Conceptului: La punctul 8, lista actelor normative care reglementează crearea și funcționarea Sistemului informațional „e-Arhiva” se recomandă a fi reformulată prin structurarea acesteia în conformitate cu tipologia cadrului normativ incident, și anume: a) acte normative care reglementează domeniul sistemelor informatice; b) acte normative care reglementează domeniul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor; c) acte normative care reglementează activitatea exclusivă a modulului.	Nu se acceptă Lista actelor normative prevăzute la pct. 8 reprezintă o enumerare în funcție de tipul actului normativ (lege, hotărâre a Guvernului, ordin) și de anul adoptării actului normativ, în ordine crescătoare, conform normelor de tehnică legislativă.
	5.	Subsidiar, la punctul 8, se propune excluderea următoarelor acte normative, întrucât acestea au fost abrogate: a) Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010, care a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 678/2024 cu privire la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului (facilitarea activității mediului de afaceri VI); b) Hotărârea Guvernului nr. 201/2017, care a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se acceptă În pct. 8 din proiect au fost efectuate excluderile menționate.
	6.	Totodată, se relevă necesitatea completării punctului 8 cu o serie de acte normative relevante pentru domeniul implementării și exploatării sistemelor informaționale, după cum urmează: a) Legea nr. 1069/2000 cu privire la informatică; b) Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;	Se acceptă parțial Pct. 8 din proiect se completează cu actele normative enumerate, cu excepția celor de la lit. h) și i), care sunt deja prevăzute în proiect.

	c) Hotărârea Guvernului nr. 735/2002 cu privire la sistemele speciale de telecomunicații ale Republicii Moldova; d) Hotărârea Guvernului nr. 840/2004 cu privire la crearea Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice; e) Hotărârea Guvernului nr. 700/2014 pentru aprobarea Concepției privind principiile datelor guvernamentale deschise; f) Hotărârea Guvernului nr. 701/2014 cu privire la aprobarea Metodologiei publicării datelor guvernamentale deschise; g) Hotărârea Guvernului nr. 1141/2017 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de aplicare a semnăturii electronice pe documentele electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public în cadrul circulației electronice ale acestora; h) Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect); i) Hotărârea Guvernului nr. 375/2020 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional automatizat „Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice” (MPower) și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice; j) Hotărârea Guvernului nr. 153/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului resurselor și sistemelor informaționale de stat; k) Hotărârea Guvernului nr. 184/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea prestatorilor de servicii de încredere calificați.	
7.	La punctul 9, se propune completarea listei cu Standardul Republicii Moldova „SM ISO/CEI/IEEE 15288:2015 – Ingineria sistemelor și software-ului. Procesele ciclului de viață al sistemului.”.	Se acceptă Standardul menționat a fost inclus în proiect.
8.	La capitolul IV, se recomandă identificarea și delimitarea clară a statutului de posesor și deținător al Sistemului informațional „e-Arhiva”. Astfel, în calitate de posesor, entitatea desemnată va avea responsabilitatea atribuirii rolurilor și drepturilor de acces persoanelor autorizate să utilizeze sistemul, în corelare cu obligațiile de serviciu ale acestora, iar în calitate de deținător, entitatea desemnată va asigura totalitatea activităților de suport tehnic, mentenanță și dezvoltare continuă a serviciului.	Nu se acceptă Posesorul va avea responsabilități organizatorice și financiare pentru funcționarea SI e-Arhiva, va dispune de rolul de utilizator decât doar în cazul prevăzut de legislație ca și alți utilizatori stipulați la pct. 18 al prezentului concept.

		Această recomandare de redactare supletivă are drept scop asigurarea coerenței cu alte prevederi ale Conceptului, în special cu cele care descriu rolurile și responsabilitățile utilizatorilor sistemului.	
	9.	La punctul 35, se constată că Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 a fost abrogată și, în consecință, se recomandă substituirea acesteia cu Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se acceptă Prevederea respectivă a fost ajustată. Se regăsește la pct. 38 din proiect.
	10.	La punctul 36, referința la Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal necesită a fi revizuită, întrucât, începând cu data de 23 august 2026, va intra în vigoare noua Lege cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	11.	La capitolul VIII, se recomandă completarea conținutului prin introducerea unor puncte noi, dedicate descrierii aspectelor legate de asigurarea securității informaționale, incluzând: a) probleme identificate în domeniul securității informaționale aferente SI „e-Arhiva”; b) principalele mecanisme de securitate informațională propuse pentru implementare; c) analiza riscurilor specifice sistemului; d) măsuri de diminuare a riscurilor și de asigurare a protecției datelor și a continuității funcționale a sistemului. Completarea are drept scop consolidarea dimensiunii de securitate cibernetică a Conceptului și alinierea acestuia la cerințele legale și standardele internaționale aplicabile, cu următorul cuprins: „42. Asigurarea securității informaționale va include totalitatea măsurilor juridice, organizatorice, economice și tehnologice, orientate pentru prevenirea pericolelor securității resurselor și infrastructurii informaționale. Pot fi delimitate următoarele probleme de asigurare a securității informaționale cu care se va confrunta sistemul informațional: 42.1.asigurarea confidențialității informației (prevenirea obținerii informațiilor de către persoanele care nu au drepturile și competențele respective);	Se acceptă parțial Securitatea sistemului informațional este expusă la pct. 36-40 (conform renumerotării: pct. 39-43) a proiectului de concept. Aspectele tehnice propuse privind: „asigurarea confidențialității, integrității datelor, administrarea accesului de date, criptarea datelor, procedura de restabilire în caz de dezastru”, vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”, care urmează să fie elaborat în conformitate cu prezentul proiect al hotărârii de guvern, inclusiv politica de securitate, procedurile de accesare a bazei de date sau și a datelor/înregistrărilor. Cu referire la procedurile de audit a sistemului, acestea sunt stipulate la pct. 41 (renumerotat – pct. 44) a proiectului de concept.

		42.2. asigurarea integrității logice a datelor (prevenirea introducerii, actualizării și ștergerii nesancționate a informației sau introducerea datelor denaturate); 42.3. asigurarea securității infrastructurii informaționale de tentative de a defecta sau de a modifica funcționarea acesteia. 43. Mecanismele principale de securitate informațională utilizate vor fi: 43.1. autentificarea și autorizarea accesului la date; 43.2. administrarea accesului la date; 43.3. înregistrarea acțiunilor utilizatorilor serviciului; 43.4. criptarea datelor, după caz; 43.5. auditul informațional; 43.6. procedurile de restabilire, în caz de dezastru. 44. Adițional, urmează a fi efectuate acțiuni organizatorice, tehnologice și de program de asigurare a securității informaționale în conformitate cu standardele internaționale și aprobate la nivel național. 45. Accesul la conținutul bazei de date va fi limitat în funcție de drepturile și rolurile specifice utilizatorilor. Fiecare categorie de utilizatori va avea acces la o interfață personalizată (diferită de cea a altor categorii de utilizatori) pentru vizualizarea și gestionarea informației bazei de date, precum și pentru operarea cu datele din sistemul informațional. 46. Indiferent de nivelul de acces al utilizatorului, niciun utilizator nu trebuie să posede dreptul de a suprima direct înregistrările bazei de date (se va schimba doar statutul corespunzător al înregistrării ce urmează a fi eliminată). De asemenea, nu se va admite modificarea directă a datelor bazei de date. Toate inserările și actualizările de date în baza de date se vor face exclusiv prin intermediul unor formulare electronice specializate, cu parcurgerea completă a unor fluxuri de lucru implementate. 47. Pentru asigurarea unui nivel adecvat al securității informaționale a SI „e-Arhiva” se consideră binevenită elaborarea și implementarea unei politici de asigurare a securității informaționale. Această politică va detalia totalitatea compartimentelor de securitate, rolurile, drepturile și obligațiile fiecărui actor al sistemului informațional. Politica de securitate va fi adusă la cunoștința fiecărui utilizator și semnată de către acesta. Fiecare utilizator va cunoaște obligațiile de serviciu în materie de respectare a securității informaționale și totalitatea procedurilor formale pe care trebuie să le respecte în strictă concordanță cu politica de securitate.”.	
--	--	--	--

	12.	În continuare, se consideră judicios ca prin proiectul hotărârii Guvernului remisă spre avizare să se aprobe, prin anexă distinctă, și Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea SI „e-Arhiva”. Regulamentul urmează să prevadă norme privind funcțiile, scopul și categoriile de date prelucrate, subiecții raporturilor juridice în domeniul creării, administrării, mentenanței, dezvoltării și utilizării modulului, regimul juridic de utilizare a datelor, drepturile și obligațiile subiecților la crearea, exploatarea și utilizarea modulului, înregistrarea, modificarea, completarea și radierea datelor, managementul utilizărilor și procesele de administrare a modulului, interoperabilitatea cu alte sisteme informaționale, asigurarea protecției și securității informației, asigurarea controlului intern și extern și responsabilitatea utilizatorilor sistemului.	Precizare La pct. 2 din proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”, este prevăzut că Ministerul Justiției, cu suportul Agenției Naționale a Arhivelor va elabora în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a hotărârii de Guvern și va prezenta Guvernului spre aprobare proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”. Prin urmare, anume în regulament vor fi indicate normele de bază indicate în aviz.
Agencia de Guvernare Electronica	13.	Anterior prin avizul nr. 3007-180 din 02.09.2025, AGE a argumentat necesitatea ajustării temeiului legal al proiectului de hotărâre, în speță „art. 50 Legea nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere”, care de altfel urmează a fi interpretat prin coroborare cu noțiunile „<i>document electronic</i>” și „<i>arhivă electronică securizată</i>” din art.2 al legii prenotate. Prin urmare, Clauza de adoptare și Nota de fundamentare urmează a fi revizuite în concordanță cu comentariile și propunerile expuse pentru a reflecta această interpretare sistemică.	Se acceptă Temeiul legal al aprobării hotărârii de Guvern a fost ajustat. Totodată, precizăm că proiectul sistemului informațional face referire la „document” în sensul <i>Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova</i>: „Fondul arhivistic de stat este constituit din documentele depuse la păstrare permanentă în arhivele de stat, în depozite speciale de stat ale Republicii, precum și din documentele aflate la păstrare provizorie în organele puterii de stat și ale administrației de stat, în instanțe de judecată, procuratură, în alte

		instituții de stat, în întreprinderi și în organizații”. În acest context menționăm că Arhiva electronică se propune a fi un Sistem informațional menit să păstreze și să ofere acces permanent la informații digitale ale Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, inclusiv la documentele electronice stipulate la art. 40 al <i>Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere</i>. Deci, parte integrantă/componentă a Fondului Arhivistic de Stat sunt documentele electronice în conformitate cu legislația în vigoare, ale căror termene de păstrare sunt similare cu cele prevăzute pentru documentele pe suport de hârtie.
14.	Concomitent, în calitate de acțiuni conexe implementării proiectului, insistăm în privința necesității ajustării Legii nr.880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova, în sensul includerii conceptului de „Arhivă electronică” ca parte integrantă a Fondului Arhivistic de Stat, ceea ce ar asigura coerența cadrului normativ între legislația arhivistică și cea privind identificarea electronică și serviciile de încredere.	Precizare Ministerul Justiției a inițiat la 09.09.2025 procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor. Adițional, a se vedea precizarea de la pct. 31 din prezenta sinteză.
15.	Adițional, menționăm că la data de 08 octombrie 2025 (https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-10/NU-674-MDED-2025_0.pdf) a fost aprobată <i>Hotărârea Guvernului nr. 677/2025 cu privire la consolidarea accesului la serviciile publice electronice în cadrul Portalului guvernamental integrat EVO utilizat la prestarea serviciilor publice electronice și aprobarea măsurilor necesare pentru</i>	Se acceptă Pct. 8 din proiect a fost completat cu un pct. nou privind <i>Hotărârea de Guvern nr. 677/2025</i>.

Agenția Servicii Publice		<i>implementarea modelului unitar de design (Publicată în Monitorul Oficial nr. 526-528 din 10.10.2025, art. 680).</i> Conform prevederilor pct. 4, 6 și 7 din Hotărârea menționată, Ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități centrale și structurile din subordinea lor, prestatorii de servicii publice - vor utiliza modelul unitar de design în toate etapele de proiectare, dezvoltare și actualizare a resurselor și sistemelor informaționale destinate prestării serviciilor publice electronice, precum și vor aplica modelul unitar de design la crearea sau dezvoltarea altor resurse și sisteme informaționale de stat care nu sunt destinate prestării serviciilor publice electronice sau la crearea și dezvoltarea noilor site-uri web oficiale.	
	16.	La fel, pct. 8 din Hotărârea menționată supra prevede că înainte de punerea în exploatare a resurselor și sistemelor informaționale menționate la pct. 6 și 7, designul elaborat va fi coordonat cu Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică”. În acest context, proiectul Hotărârii de Guvern urmează a fi completat la Capitolul VII „Spațiul tehnologic” cu un nou punct, care să facă referire la utilizarea modelului unitar de design la dezvoltarea sistemului informațional „Arhiva electronică”, după cum urmează: <i>„La dezvoltarea SI e-Arhiva se va aplica Modelul Unitar de Design, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 677/2025.”</i> Totodată, pct.8 din proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Arhiva electronică” va fi completat corespunzător cu trimiterea la cadrul normativ aferent Modelului Unitar de Design.	Se acceptă Reglementarea propusă a fost inclusă în pct. 37 din proiect. De asemenea, a fost completat pct. 8 din proiect cu referire la <i>Hotărârea de Guvern nr. 677/2025.</i>
	17.	Modalitățile de interacțiune cu alte instituții publice urmează să fie definite în mod clar. Necesită claritate și modalitatea schimbului de date: exclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect sau interacțiune directă între sistemele informaționale ale instituțiilor implicate.	Precizare Modalitățile de interacțiune cu instituțiile publice (sistemele informaționale ale instituțiilor publice) vor fi expuse în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”, inclusiv va fi reglementată procedura de interacțiune cu instituțiile publice care nu dispun de sisteme

			informaționale privind managementul documentelor electronice.
	18.	În textul proiectului este necesară precizarea, dacă metadatele aferente informațiilor prelucrate vor fi înregistrate și mapate în Sistemul informațional „Catalogul Semantic”.	Nu se acceptă Nu este necesară această precizare din considerentul că structura metadatelor și procesul de arhivare a lor vor fi stipulate în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
	19.	Proiectul nu prevede mecanisme de asigurare a continuității operaționale. Considerăm oportună includerea unor prevederi referitoare la existența unui mecanism funcțional de recuperare în caz de dezastru, în vederea protejării integrității informațiilor și asigurării disponibilității sistemului.	Precizare Proiectul conceptului conține la <i>pct. 7.4. principiul securității informaționale, care presupune asigurarea unui nivel corespunzător de integritate, selectivitate, accesibilitate și eficiență pentru protecția datelor de pierderi, alterări, deteriorări și de acces nesancționat.</i> Reieșind din această prevedere, ulterior va fi reglementat mecanismul de recuperare a datelor în caz de dezastru, în conformitate cu standardele UE, în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
Casa Națională de Asigurări Sociale	20.	La proiectul Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică” Redacția pct. 2 nu este clară prin prisma scopului creării SI e-Arhiva și funcția sa de facto. Astfel, urmează de precizat dacă sistemul va îndeplini careva funcții ale Agenției Naționale a Arhivelor sau va deveni un spațiu de păstrare a datelor (înregistrărilor) electronice;	Precizare Sistemul va realiza stocarea și păstrarea înregistrărilor electronice.
	21.	Pct.3 subct.3.1, se propune de a fi expus cu precizie pentru a putea defini noțiunea de „Consumator”, inclusiv prin definirea modalității de consumare	Nu se acceptă

	(aceeași persoană/instituție care a plasat înregistrarea/informația în arhivă sau orice altă persoană/instituție);	În sensul prezentului proiect „Consumatorul” este definit „o persoană sau un sistem, care utilizează arhiva pentru a găsi și accesa informațiile păstrate la orice nivel de detaliu permis”. Prin urmare, rezultă că orice altă persoană/instituție poate accesa informațiile, nu neapărat aceeași care a transmis informația la păstrare și în conformitate cu legislația privind accesul la informația de interes public și a datelor cu caracter personal.
22.	Pct.3 subct.3.6 se propune de expus cu următorul conținut: „3.6. Pachet de informații - o formă organizată de a stoca conținutul care urmează a fi păstrat, împreună cu metadatele care îl descriu.”	Nu se acceptă Definiția este expusă clar, în conformitate cu prevederile conceptului.
23.	Pct. 8 se propune de completat cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, deoarece Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, v-a intra în vigoare la 23.08.2026;	Se acceptă Suplimentar, a se vedea opinia de la pct. 1 din prezenta sinteză.
24.	Subpct. 8.10 și 8.17 urmează a fi excluse deoarece actele normative indicate sunt abrogate.	Se acceptă Proiectul a fost modificat.
25.	La pct.18 considerăm necesar de specificat utilizatorii sistemului. <i>Argumentare:</i> Conform art. 31 al Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova cetățenii, instituțiile, organizațiile și întreprinderile statelor străine pot utiliza documente din Fondul Arhivistic al Republicii Moldova cu autorizația organului de stat pentru supravegherea și administrarea Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, iar din fondurile arhivistice ale organizațiilor ce păstrează de sine stătător documente, precum și documentele din fondul arhivistic al persoanelor fizice – cu consimțământul acestor organizații și persoane.	Nu se acceptă „Utilizatorii sistemului” vor fi „utilizatorii fondului arhivistic”, stabiliți în <i>Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova și Hotărârea Guvernului 352/1992 cu privire la aprobarea Regulamentului Fondului arhivistic de stat.</i>
26.	La pct. 35 textul „Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică” de substituit cu textul „Hotărârea Guvernului nr.562/2025 cu privire la modul de realizare a	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la pct. 38 din proiect.

		obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice”.	
	27.	Pct.36 de completat cu textul „ și <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, v-a intra în vigoare la 23.08.2026.</i> ”	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	28.	Totodată, menționăm că Conceptul nu prevede aspecte ce țin de arhivarea electronică a documentelor pe suport de hârtie deja arhivate până la data lansării Sistemului Informațional „Arhiva electronică”.	Precizare Aceste tipuri de documente fac parte din categoria specificată la pct. 3.4. din concept: <i>Înregistrare arhivistică – înregistrări cărora li s-a acordat valoare arhivistică de către o arhivă publică ca urmare a unei evaluări.</i>
	29.	Suplimentar, în contextul implementării Sistemului Informațional „Arhiva electronică” considerăm strict necesar actualizarea Indicatorului documentelor-tip și al termenelor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova, aprobat prin ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57 din 27.07.2016 și anume revizuirea tipurilor de documente și termenele de păstrare ale acestora.	Precizare A se vedea precizarea de la pct. 31 din prezenta sinteză. Adițional, menționăm că Indicatorul menționat urmează a fi elaborat de către ANA.
Curtea de Conturi	30.	Totodată, Curtea de Conturi atrage atenția autorului proiectului despre necesitatea unificării actului normativ menționat la punctul 8 din Concept (8.6. <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal</i>) și a celui de la punctul 36 (<i>Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i>).	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
Agenția de Dezvoltare Regională a UTA Găgăuzia	31.	Se salută elaborarea Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva Electronică”. Acest proiect este de o importanță critică pentru transformarea digitală și gestionarea eficientă a documentației, fapt care influențează în mod direct calitatea serviciilor publice puse la dispoziția cetățenilor și antreprenorilor. Vedem în acest proiect un potențial imens pentru creșterea transparenței și reducerea birocrăției, prin intermediul unor servicii guvernamentale mai rapide și mai sigure. Legea nr. 880/1992 „Privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova”, în versiunea sa actuală, nu conține prevederi care să reglementeze noțiunea de	Precizare Ministerul Justiției a inițiat la 09.09.2025 procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor. Astfel, proiectul de act normativ urmează să reglementeze tipurile de arhive, inclusiv arhiva electronică,

		„Arhivă Electronică” ca parte a Fondului Arhivistic de Stat și nici nu reglementează aspecte legate de tehnologiile informaționale și comunicații. Este necesară eliminarea acestei lacune legislative, deoarece Conceptul se bazează pe o dispoziție care nu este direct stipulată în legea de bază privind arhivarea. Acest lucru ar putea crea incertitudine juridică la transferul și stocarea documentelor electronice. Măsuri necesare: 1. Inițierea amendamentelor la Legea nr. 880/1992 pentru introducerea și definirea clară a noțiunii de „Arhivă Electronică” și a locului său în sistemul arhivistic. 2. Prevederea unor cursuri de formare ținute pentru reprezentanții autorităților publice și întreprinderilor implicate în procesele de arhivare, după lansarea sistemului. 3. Elaborarea și diseminarea unor instrucțiuni și ghiduri metodologice clare privind lucrul cu SI e-Arhiva, pentru a uniformiza procesele de evidență și transmitere a documentelor electronice. Considerăm prioritară alinierea legislației, deoarece nu este posibilă exploatarea eficientă a SI e-Arhiva dacă legislația secundară care reglementează primirea, evidența și utilizarea documentelor contravine principiilor guvernantei digitale.	accesul la arhive și utilizarea acestora, activitatea arhivelor administrației publice centrale și a administrației publice locale, documentul de arhivă și gestionarea documentelor de arhivă, precum și alte aspecte indispensabile. Elaborarea proiectului respectiv are drept scop crearea unui cadru legislativ nou în domeniul arhivistic, crearea unui fond arhivistic național unic și asigurarea păstrării optime a tuturor documentelor de arhivă, stabilirea unui statut bine determinat pentru arhive, intensificarea transformării digitale a documentelor de arhivă și crearea de sisteme informaționale și baze de date în baza informațiilor păstrate în arhive.
Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru	32.	În partea introductivă a Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică” recomandăm substituirea textului „În prezent, nu există un sistem informațional pentru păstrarea înregistrărilor electronice, prin urmare fiecare autoritate publică și instituție publică își improvizează propria soluție.” cu textul „În prezent, nu este instituit un sistem informațional unificat pentru gestionarea și păstrarea înregistrărilor electronice. Astfel, fiecare autoritate și instituție publică utilizează soluții proprii, dezvoltate la nivel intern.”	Se acceptă Textul din introducere a fost ajustat.
	33.	În capitolul I Dispoziții generale, la punctul 5, tabelul 2 Explicații ale diagramei „Fluxul de valoare și capacitățile” există erori gramaticale. Spre exemplu, cuvintele „care asigură” urmează a fi substituite cu sintagma „care asigură”. În tabelul menționat sunt incluși termenii „ASTRA” și „PAIMAS”, dar nu este dată o noțiune a acestora. Considerăm necesară includerea în proiect a semnificației acestor doi termeni pentru a exclude interpretări echivoce. Menționăm că: „ASTRA reprezintă o soluție software specializată cu un pachet de servicii de consultanță dedicate implementării și funcționării	Se acceptă parțial Eroarea gramaticală a fost corectată. Termenul „PAIMAS” (Standardul Abstract al Metodologiei Interfeței Producător-Arhivă) este descifrat la pct. 9.2 din proiect, în cadrul listei principalelor standarde de consultat în timpul proiectării SI e-Arhiva.

	sistemelor informatice de arhivare digitală în conformitate cu modelul de referință OAIS (Open Archival Information System – ISO 14721:2012)” iar „PAIMAS reprezintă standardul de metodologie pentru interfața dintre producător și arhivă, care descrie metodologia de colaborare dintre organizația care produce informația și arhiva digitală în procesul de transfer, verificare și acceptare a informației destinate păstrării pe termen lung”.	Semnificația acestui standard va fi detaliată în Regulamentul resursei informaționale a Sistemului. Termenul „ASTRA” nu semnifică un standard, ci un exemplu de soluție software din Estonia, utilizat doar cu rol ilustrativ în Tabelul 2 (Explicații ale diagramei „Fluxul de valoare și capacitățile”).
34.	În capitolul II referitor la spațiul juridico-normativ notăm că, în ceea ce privește Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, indicată în punctul 8.6, acest act normativ urmează să intre în vigoare în data de 23 august 2026, respectiv sugerăm includerea unei precizări în acest sens în textul proiectului. De asemenea, atragem atenția că, în punctul 36, care se referă la securitatea datelor, autorul proiectului face referință la Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Subsecvent, considerăm necesară includerea în cadrul juridico-normativ din proiect a Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, precum și introducerea unei mențiuni exprese că, sistemul e-arhivă, va funcționa conform cadrului normativ în vigoare. Atragem atenția că, în ceea ce privește punctul 8.17, în care este indicată Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică, actul normativ sus menționat a fost abrogat prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice. Subsidiar, recomandăm revizuirea prin prisma celor menționate și a punctului 35 din proiect.	Se acceptă În partea ce ține de <i>Legea nr. 133/2011</i> și <i>Legea nr. 195/2024</i> – a se vedea argumentele de la pct. 1 din prezenta sinteză. În partea ce ține de <i>Legea nr. 148/2023</i>, proiectul a fost completat, A se vedea pct. 8.8 din proiect. În partea ce ține de pct. 8.17, acesta a fost modificat. A se vedea pct. 8.33 (după renumerotare). Pct. 35 a fost ajustat și renumerotat corespunzător.
35.	În continuare notăm că, termenul „<i>destinatarului potrivit</i>” din conținutul punctului 22, poartă un caracter ambiguu și neclar, de aceea recomandăm precizarea explicită a persoanei sau entității care are calitate de destinatar, în contextul dat.	Se acceptă A fost substituit termenul „destinatarului potrivit” cu termenul „consumatorului”.
36.	La punctul 24 subpunctul 24.1, termenul „<i>informational</i>” se va corecta prin includerea diacriticelor, urmând a fi scris „<i>informațional</i>”.	Se acceptă Textul de la pct. 24 a fost transferat la pct. 22. din proiect, iar

			diacriticele au fost plasate corespunzător la subpct. 22.1.
	37.	Capitolul VII „Spațiul tehnologic”, punctul 31 urmează a fi modificat prin înlocuirea sintagmei „Agenția Națională a Arhivelor” cu abrevierea „ANA”, întrucât, potrivit punctului 2 al documentului, această formă abreviată se utilizează pe tot parcursul textului. Respectiv, se va revizui documentul în întregime.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la pct. 34 din proiect.
Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	38.	În vederea aducerii proiectului în conformitate cu prevederile Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere (în continuare <i>Legea nr. 124/2022</i>), în tot textul proiectului cuvintele “arhiva digitală” se vor substitui cu cuvintele “arhiva electronică”, iar cuvintele “semnătura digitală” cu cuvintele “semnătură electronică calificată”. Totodată, se propune unificarea noțiunilor cu același sens utilizate în textul proiectului, cum ar fi: “înregistrări electronice”, “informații digitale”, care se propun a fi substituite cu noțiunea de “date electronice”. În tot textul proiectului cuvântul „hardware” se va exclude, având în vedere că sistemul informațional va fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud).	Se acceptă parțial Au fost modificate noțiunile din „arhiva digitală” în „arhiva electronică”, „semnătura digitală” în „semnătura electronică calificată”, „informații digitale” în „date electronice”. Noțiunea „hardware” nu se exclude din proiect deoarece se integrează logic și corect în următoarea definiție “ <i>SI e-Arhiva este un sistem format din software și hardware</i> ”, iar suportul hardware este asigurat prin tehnologia Cloud Computing (MCloud).
	39.	La pct. 8, subpct. 8.10 va fi exclus, întrucât Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, a fost abrogată.	Se acceptă Referința la actul normativ a fost exclusă.
	40.	De asemenea, la subpct. 8.17 textul „Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea Cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică” se va substitui cu textul „Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice”, întrucât Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 a fost abrogată. Referința corespunzătoare din pct. 35 va fi ajustată în consecință.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la pct. 8.33 din proiect.
	41.	Pct. 30 se va expune în următoarea redacție: „SI e-Arhiva urmează a fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) în	Se acceptă

	conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) și va utiliza platforma de găzduire bazată pe tehnologii de tip container, care presupune utilizarea rațională a resurselor”.	Textul a fost ajustat conform propunerii.
42.	La pct. 36, textul „Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal” se va substitui cu textul „Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal”.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
43.	Cu referire la proiectul notei de fundamentare: Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative urmează a fi completată cu următoarele: “Posesorul SI e-Arhiva urmează să estimeze și să prezinte Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” resursele TI necesare pentru găzduirea SI e-Arhiva pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud). În baza estimărilor se vor planifica și se vor aloca resursele TI necesare. Urmare a dării în exploatare a platformei SI e-Arhiva, Posesorul va încheia cu Administratorul tehnic Acordul privind administrarea tehnică și menținerea SI e-Arhiva, care va include activitățile minime privind administrarea tehnică și menținerea SI e-Arhiva precum și volumul acestora. În baza Acordului vor fi estimate cheltuielile pentru administrarea tehnică a SI e-Arhiva care urmează a fi acoperite din bugetul de stat, prin intermediul granturilor oferite Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, de către fondator.”.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată conform propunerii.
44.	Suplimentar, comunicăm că, reglementarea arhivei electronice la nivel European este realizată de Regulamentul (UE) Nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE (în continuare - <i>Regulament</i>). Astfel, potrivit art. 3 din Regulament, arhivă electronică a datelor electronice reprezintă unul din serviciile de încredere. De menționat, că conform art. 2 al Legii nr. 124/2022, serviciile de încredere se prestează de către un prestator de servicii de încredere. Suplimentar, potrivit aceluiași articol din Regulament, arhivarea electronică înseamnă un serviciu care asigură primirea, stocarea, recuperarea și ștergerea datelor electronice și a documentelor electronice pentru a asigura durabilitatea și lizibilitatea acestora, precum și pentru a păstra	Precizare Obiectul Sistemului Informațional „Arhiva electronică” este de a asigura păstrarea pe termen lung și permanent a înregistrărilor electronice care aparțin Fondului Arhivistic de Stat al Republicii Moldova. Acest lucru rezultă din <i>Legea nr. 880/1992</i>, care reglementează domeniul arhivistic. Serviciul la care face referire Regulamentul UE 910/2014 (eIDAS)

		integritatea, confidențialitatea și dovada originii acestora pe parcursul întregii perioade de păstrare. Totodată, serviciul calificat de arhivare electronică înseamnă un serviciu de arhivare electronică care este prestat de un prestator de servicii de încredere calificat și care îndeplinește cerințele prevăzute de Regulament. Secțiunea 10 din Regulament determină efectul juridic al serviciilor de arhivă electronică, cerințele privind serviciile calificate de arhivare electronică. De atenționat, că la moment cadrul normativ național nu reglementează efectul juridic și cerințele pentru arhiva electronică, însă autoritățile naționale competente – Serviciul de Informații și Securitate și Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, cu suportul experților europeni, la moment elaborează un proiect de lege care are ca scop transpunerea mai amplă a Regulamentului, inclusiv și funcționarea arhivei electronice. Reieșind din cele expuse, luând în calcul că serviciul de arhivare electronică trebuie să fie prestat de către un prestator de servicii de încredere, precum și ținând cont de modificările planificate la Legea nr.124/2022, inclusiv în ceea ce ține de arhiva electronică, se constată a fi prematură promovarea și aprobarea proiectului avizat, motiv din care Serviciul nu susține promovarea acestuia, or, aprobarea lui în forma actuală va conduce la neconformarea cu cerințele și normele UE care urmează a fi transpuse în legislația națională și va crea confuzii inclusiv pentru reprezentanții UE, care urmează să evalueze corespunderea cadrului normativ național la acquis-ul UE.	este cel de "servicii de încredere calificate de arhivare electronică". Acest serviciu are rolul de a asigura dovada originii și integritatea documentelor electronice pe termen scurt/mediu, fiind prestat de Prestatori de Servicii de Încredere. SI e-Arhiva nu este un prestator de servicii de încredere, ci o Arhivă Publică (ANA gestionează patrimoniul arhivistic al țării permanent) care are funcția de conservare permanentă (Long-Term Preservation), conform modelului OAIS. Această funcție depășește scopul și cerințele serviciilor de încredere din Regulamentul eIDAS, care se aplică tranzacțiilor electronice pe piața internă. Reieșind din cele expuse, suplimentar informăm că ANA, în calitate de instituția care are misiunea de administrare și dezvoltare a fondului arhivistic (documentele, înregistrările cu valoare arhivistică), monitorizare și control al păstrării și utilizării fondului arhivistic, nu a fost informată despre demararea sau elaborarea unui proiect de lege care are ca scop transpunerea mai amplă a Regulamentului expus și în care ar fi prevederi, inclusiv, aferente funcționării arhivei electronice. Despre acest fapt nu a parvenit nici o notificare, inclusiv, la ședințele
--	--	---	---

			grupului de lucru privind elaborarea proiectului cu privire la Arhiva electronică, la care a participat și STISC.
Biroul Național de Statistică	45.	La Capitolului II la pct.8 se propune completarea cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	Nu se acceptă Legea menționată are un alt obiect de reglementare decât cel al Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”.
	46.	Totodată, de ordin redacțional, se constată o lacună în numerotarea subpunctelor, și sugerăm armonizarea utilizării abrevierilor în tot textul proiectului, fie prin menținerea abrevierilor după definirea la prima utilizare.	Se acceptă Elementele de structură ale proiectului au fost renumerotate, iar textul a fost revizuit, ținând cont inclusiv de propunerile din alte avize.
Ministerul Energiei	47.	Propunem modificarea denumirii în <i>Cadrul conceptual al Sistemului informațional „Arhiva electronică”</i> , deoarece această formulare reflectă mai clar natura documentului, asigurând claritate și corectitudine terminologică.	Nu se acceptă Denumirea utilizată corespunde terminologiei utilizate în actele normative din domeniul sistemelor informaționale. Pentru detalii, a se vedea art. 76 alin. (2) din <i>Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și resursele informaționale de stat</i> .
	48.	În vederea respectării normelor tehnicii legislative, se consideră oportună excluderea din preambul a indicațiilor „(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 6-12, art. 44), (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 170-176, art. 317)”, pentru a asigura coerența stilistică și claritatea textului. Referințele menționate ar putea fi indicate, după caz, în notele de subsol sau în anexe, evitând astfel supraîncărcarea conținutului preambulului.	Nu se acceptă Conform normelor de tehnică legislativă, citarea unui act normativ în preambul este întotdeauna însoțită de specificarea în paranteze a numărului, anului și articolului din Monitorul Oficial.
	49.	<i>Inter alia</i> , în ceea ce privește Nota de fundamentare, punctul 4 – ”Analiza impactului de reglementare”, se constată că estimările costurilor nu reflectă o sumă exactă a cheltuielilor aferente implementării proiectului. Conform art. 27 ¹ alin. (2), (4) și (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, analiza impactului de reglementare face parte din activitatea de documentare ce trebuie să fundamenteze proiectul, incluzând evaluarea	Nu se acceptă Costul exact este imposibil de determinat cu certitudine la etapa de Concept și vor fi precizate doar după elaborarea Caietului de Sarcini. S-a furnizat o sumă estimativă bazată pe

		efectelor economice, financiare și sociale, precum și prezentarea estimărilor realiste ale costurilor și surselor de finanțare. Rezultatele acestei activități și sursele utilizate se includ obligatoriu în nota de fundamentare, care, în cazul proiectelor inițiate de autoritățile publice sau de demnitari, trebuie să indice impactul asupra societății, economiei și bugetului public. Prin urmare, se recomandă completarea punctului 4 al notei de fundamentare cu o analiză detaliată și justificată a impactului de reglementare, în conformitate cu cerințele art. 27¹ menționat.	analogia cu sistemul similar al Estoniei.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	50.	Având în vedere că Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova, care stabilește principiile generale de organizare a activităților de completare, evidență, păstrare și utilizare a Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, nu conține norme primare care să reglementeze conceptul de „ <i>arhivă electronică</i> ” ca parte componentă a Fondului Arhivistic al statului și nici nu abordează relațiile aferente domeniului tehnologiei informației și comunicațiilor, se impune necesitatea corelării conceptelor, noțiunilor și prevederilor actelor normative relevante domeniului respectiv.	A se vedea precizarea de la pct. 31 din prezenta sinteză.
	51.	Totodată, cu titlu de observație, se consideră necesară revizuirea și actualizarea actelor normative invocate în textul proiectului care reglementează crearea și funcționarea Sistemului informațional „ <i>e-Arhiva</i> ”, întrucât unele dintre acestea au fost abrogate sau modificate substanțial (de exemplu: Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice; Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, abrogată prin Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal).	Se acceptă parțial A se vedea argumentarea de la pct. 1 și pct. 5 din prezenta sinteză.
	52.	De asemenea, se recomandă precizarea clară a rolului instituțiilor implicate în dezvoltarea, implementarea și administrarea sistemului, în vederea evitării suprapunerii competențelor între autorități și asigurării unui cadru clar de guvernanță a sistemului informațional.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 8 din prezenta sinteză, precum și precizarea de la pct. 3.
Banca Națională a Moldovei	53.	Având în vedere faptul că Proiectul stabilește elementele-cheie ale viitorului Sistem Informațional “Arhiva electronică” (în continuare - Sistem), detaliile funcționării căruia vor fi reglementate ulterior, în mod etapizat (potrivit punctelor 34, 42, 43 din Proiect), recomandăm explicitarea în	Se acceptă A se vedea precizarea de la pct. 3 din prezenta sinteză.

		viitoarele acte de reglementare, cel puțin a următoarelor aspecte fundamentale, pentru buna funcționare a Sistemului: • Procedurile de creare, gestionare și actualizare a înregistrărilor în Sistem; • Procesul ordonării etapizate a documentelor electronice de către autoritățile publice și transmiterii acestor documente către Fondul Arhivistic de Stat; • Procedura aplicabilă oferirii accesului la informațiile din Sistem; • Condițiile tehnice necesare pentru a permite schimbul securizat și eficient de informații între Sistem și sistemul informatic de arhivare a autorităților publice – sisteme, care urmează a fi interconectate, precum și pașii ce trebuie urmați pentru implementarea acestei interconexiuni; • Precizarea modului și a măsurii în care sistemele interne de păstrare electronică a documentelor, gestionate de autoritățile publice, continuă să fie aplicabile, odată cu implementarea Sistemului.	
	54.	La fel, considerăm necesară realizarea următoarelor măsuri, în vederea implementării unui Sistem funcțional și operabil: • Implementarea treptată a Sistemului, prin proiecte-pilot la nivelul fiecărei autorități publice, înainte de lansarea generală, pentru a asigura armonizarea fluxurilor interne ale autorităților publice; • Inițierea unui plan de instruire național pentru personalul arhivistic și personalul cu competențe în domeniul tehnologiilor informaționale din cadrul autorităților publice; • Elaborarea unui ghid metodologic detaliat pentru transmiterea documentelor electronice către Sistem. Acesta ar trebui să includă modalități de automatizare a transferului de documente electronice între sistemele informaționale ale subiecților participanți, conținutul standard al pachetului de transfer (metadate standard, semnături electronice, etc.); • Revizuirea și actualizarea actelor normative incidente domeniului, cum ar fi, spre exemplu: Indicatorul documentelor-tip și al termenelor lor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova și a Instrucțiunii privind aplicarea Indicatorului (aprobat prin Ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57/2016).	Se acceptă Aceste acțiuni vor fi realizate ulterior elaborării <i>Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”</i>.

Curtea Supremă de Justiție	55.	Suplimentar, este de specificat că pentru asigurarea coerenței cadrului normativ aferent Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, se impune revizuirea acestuia în concordanță cu cadru normativ în vigoare. În acest sens, având în vedere că au fost abrogate Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, precum și Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică, este necesară actualizarea corespunzătoare a referințelor la acte normative în vigoare.	Se acceptă În pct. 8 din proiect au fost efectuate excluderile menționate.
Procuratura Generală	56.	I. Cu referire la proiectul Conceptului Sistemului Informațional „ <i>Arhiva electronică</i> ” (în continuare - <i>proiectul Conceptului</i>): 1.1. în scopul excluderii potențialelor interpretări, propunem revizuirea conținutului pct. 3.1 din proiect cu referire la descrierea noțiunii de consumator. Astfel, considerăm că, definirea noțiunii menționate este neclară și lipsită de precizie.	Nu se acceptă Denumirea este clară și precisă în conformitate inclusiv cu diagramele fluxurilor de date. Consumatorul este acel beneficiar al sistemului informațional. Adițional, a se vedea argumentarea de la pct. 21 din prezenta sinteză.
	57.	1.2. în aceeași ordine de idei, considerăm oportună revizuirea și a noțiunii de „ <i>comunitate desemnată</i> ”, prevăzută la pct. 3.2 al proiectului. Menționăm că, sintagma „ <i>care ar trebui să fie capabili să înțeleagă un anumit set de informații</i> ” este ambiguă și lipsită de claritate, fiind necesară reformularea acesteia într-un mod care să reflecte cu precizie criteriile de identificare și caracteristicile respectivei comunități.	Se acceptă Cuvintele „care ar trebui să fie capabili să înțeleagă” se substituie cu cuvintele „care sunt capabili să înțeleagă”.
	58.	1.3. Pornind de la argumentele invocate <i>supra</i> , considerăm necesară revizuirea definirii noțiunii de „ <i>producător</i> ” din pct.3.10 al proiectului, în special a sintagmei „ <i>o persoană</i> ”, care urmează a fi clarificată în vederea evitării interpretărilor divergente și asigurării preciziei terminologice.	Nu se acceptă În conformitate cu proiectul conceptului - informațiile (documentele, înregistrările) de arhivă sunt elaborate/emise de un producător. Producător poate fi atât o persoană fizică (personalitate marcantă, notorie; fond personal al familiei), cât și o persoană juridică sau un „sistem client”.

		Consumatorii pot fi o persoană fizică sau juridică. De asemenea, aceeași persoană (fizică/juridică) în unele raporturi poate avea calitatea de consumator, iar în altele – calitatea de producător. Noțiunea de producător a fost ajustată (a se vedea pct. 3.10 din Concept).
59.	La pct.6 opinăm pentru excluderea cuvântului „ <i>existentă</i> ”, ca fiind superfluu.	Se acceptă Pct. 6 a fost redactat.
60.	1.5. Considerăm necesară revizuirea listei actelor normative din pct. 8 al proiectului Conceptului. Subsidiar, menționăm că, <i>Hotărârea Guvernului nr 1123/2010 privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal (pct.8.10)</i> a fost abrogată prin <i>Hotărârea Guvernului nr.678/2024</i>. Totodată, <i>Hotărârea Guvernului nr.414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat</i> a fost abrogată prin <i>Hotărârea Guvernului nr 562/2025</i>. Tot aici, considerăm necesar de menționat că, denumirea <i>Hotărârii Guvernului nr. 376/2020</i> este indicată greșit.	Se acceptă parțial Referința la <i>Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010</i> a fost exclusă din proiect, în schimb, <i>Hotărârea Guvernului nr. 414/2018</i> este în vigoare. Astfel referința la aceasta se păstrează în textul proiectului. Denumirea <i>Hotărârii Guvernului nr. 376/2020</i> a fost ajustată corespunzător.
61.	1.6. Propunem completarea listei actelor normative care reglementează crearea și funcționarea Sistemului informațional „Arhiva electronică” cu <i>Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i> , pornind de la faptul că, <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal</i> va intra în vigoare la 23 august 2026.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
62.	1.7. Este necesară revizuirea conținutului pct.35 al proiectului, reieșind din faptul că, <i>Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică</i> a fost abrogată prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 563/2025</i> .	Se acceptă A fost operată substituirea corespunzătoare la pct. 35 (renumerotat în pct. 38).
63.	1.8. Propunem completarea pct.36 cu sintagma „și <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal</i> , care va intra în vigoare la 23	Nu se acceptă

		<i>august 2026</i> ”, pentru asigurarea coerenței și actualității cadrului normativ de referință.	A se vedea pct. 1 din prezenta sinteză.
	64.	1.9. Prin implementarea noului sistem informațional „Arhiva electronică” se urmărește tranziția de la documentele în format hârtie la cele în format electronic, păstrate în arhiva electronică. Astfel, considerăm necesar să subliniem lipsa de claritate din conținutul proiectului avizat în ceea ce privește regimul documentelor arhivate pe suport de hârtie, care, la momentul adoptării conceptului, fac parte din Fondul Arhivistic al Republicii Moldova.	Precizare Scopul Sistemului Informațional este de a asigura păstrarea și gestionarea documentelor electronice (create direct în format electronic) și a copiilor electronice ale documentelor create inițial pe suport de hârtie, conform prevederilor <i>Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic</i>. Regimul juridic al documentelor pe suport de hârtie (originalele pe suport de hârtie) nu este modificat de acest Concept. Acestea vor continua să fie păstrate conform legislației în vigoare.
	65.	<u>De ordin general</u> în contextul elaborării Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, se consideră oportun să fie reținute și respectate următoarele condiții esențiale: -Securitatea datelor: Se impune implementarea unor măsuri riguroase de protecție a informațiilor arhivate, menite să împiedice accesul neautorizat, manipularea sau pierderea acestora, asigurându-se totodată respectarea confidențialității și a principiilor statului de drept. - Accesul reglementat: Sistemul trebuie să prevadă mecanisme clare, transparente și legal fundamentate de acces pentru instituțiile abilitate, inclusiv Procuratura, în scopul desfășurării eficiente a investigațiilor în cauzele în care datele arhivate prezintă relevanță. -Instruirea personalului: Este necesară asigurarea unei instruiți specializate și continue a personalului implicat în administrarea și utilizarea arhivei electronice, inclusiv a angajaților Procuraturii, astfel încât utilizarea sistemului să se realizeze în condiții de responsabilitate deplină și conformitate legală.	Se acceptă Aceste aspecte vor fi stipulate minuțios în Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
Consiliul	66.	La pct. 8, subpunctul 8.17. al Conceptului, ”Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate	Se acceptă

Superior Magistraturii	al	cibernetică”, acest act normativ este abrogat. Propunem excluderea sau, după caz, substituirea cu Hotărârea Guvernului nr. 562 din 03.09.2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se substituie în modul corespunzător.
	67.	La pct. 8, subpunctul 8.10. al Conceptului, „Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal”. Acest act normativ este abrogat, propunem excluderea acestuia.	Se acceptă Referința la actul normativ a fost exclusă din proiect.
	68.	La pct. 35 al Conceptului, „Asigurarea securității informațiilor se va realiza în conformitate cu Cerințele minime obligatorii de securitate cibernetică, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.201/2017”. Acest act normativ este abrogat, propunem excluderea sau, după caz, substituirea cu Hotărârea Guvernului nr. 562 din 03.09.2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se acceptă Substituie operată în textul proiectului. A se vedea pct. 38 din proiect.
	69.	La pct. 36 „Securitatea datelor cu caracter personal, gestionate prin intermediul SI e-Arhiva este asigurată în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.” Această lege este în vigoare până pe 23.08.2026 - când va intra în vigoare noua Lege privind protecția datelor cu caracter personal, nr.195 din 25.07.2024 – 23.08.2026. În acest sens, remarcăm că Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, nu este menționată în lista actelor la pct. 8 din Concept.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	70.	În nota de fundamentare se face trimitere la faptul că ”...SI e-Arhiva va respecta obligațiile de asigurare a securității cibernetice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025”, Hotărârea nominalizată nu ține de materia specificată, probabil s-a avut în vedere Hotărârea Guvernului nr. 562/2006 cu privire la crearea sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat.	Nu se acceptă Or, prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 562/2025</i> se aprobă Regulamentul cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice. Din contra, <i>Hotărârea Guvernului nr. 562/2006</i> nu are ca obiect de reglementare domeniul securității cibernetice.

	71. La nota de fundamentare - Impact asupra mediului: este binevenit a specifica necesitățile suplimentare de energie electrică și oportunitatea de folosire a energiei solare pentru menținerea serverelor cu baza de date, temperaturii în sala de server etc.	Precizare Se menționează că dezvoltarea SI e-Arhiva va afecta pozitiv mediul prin reducerea cantității de hârtie consumată pentru arhivare și a spațiilor necesare pentru păstrarea arhivelor fizice. Consumul de energie al serverelor fizice nu reprezintă o estimare pe care Agenția Națională a Arhivelor o poate face la nivel de Concept, deoarece găzduirea este centralizată la nivel guvernamental, prin MCloud. Costurile de găzduire a resurselor IT vor fi estimate și planificate de Posesor către Administratorul tehnic (STISC).
	72. Propunem următoarele recomandări: - A specifica expres dacă se arhivează documente electronice (semnate electronic) și pe hârtie. - A specifica expres că formatele arhivistice vor fi prelucrabile automat (<i>machine-readable</i>), aceasta va permite utilizarea/reutilizarea eficientă a datelor, inclusiv cu utilizarea IA. - A menționa integrarea cu Portalului guvernamental integrat EVO utilizat la prestarea serviciilor publice electronice, pentru interacțiunea directă a ANA cu beneficiarii serviciilor pentru preluarea documentelor solicitare de la ANA în mod electronic.	Nu se acceptă „Documentele electronice (semnate electronic)” nu sunt documente pe hârtie ci doar în format electronic. Document electronic – definiția „<i>conținut în formă electronică, în special sub formă de text ori de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală, căruia i-a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic</i>” (Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronica și serviciile de încredere). În sistemul informational vor fi stocate doar documente electronice. Documentul imprimat pe hârtie este o copie. Definiția - „<i>copia de pe documentul electronic se consideră reprezentarea (redarea) acestuia pe</i>

			suport de hârtie, într-o formă perceptibilă. Copia de pe documentul electronic se autentifică în modul prevăzut de legislație pentru autentificarea copiilor de pe documentele pe suport de hârtie și conține mențiunea despre faptul că este copie de pe documentul electronic”. În privința EVO a fost inclusă completarea la pct. 37 – „La dezvoltarea SI e-Arhiva se va aplica Modelul Unitar de Design, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 677/2025. Detaliile tehnice complete vor fi specificate la etapa de dezvoltare, de comun acord cu posesorul și deținătorul e-Arhivei.”
Serviciul de Informații Securitate	73.	Urmare a analizei proiectului de Concept, au fost identificate următoarele puncte susceptibile de a genera riscuri sau ambiguități în faza de implementare și operare. În conformitate cu pct. 15 și 16 a proiectului de Concept, deținătorul SI e-Arhiva este Agenția Națională a Arhivelor (ANA), iar administratorul tehnic al SI e-Arhiva este Instituția publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC). În acest sens, nu sunt delimitate atribuțiile instituțiilor menționate supra, în special în ceea ce privește Planificarea Conservării (Preservation Planning) și procedurile de migrare a datelor.	Precizare Procedura tehnică va fi descrisă detaliat în Regulamentul sistemului
	74.	Totodată, în urma analizei prevederilor proiectului de Concept, s-a observat o dependență excesivă de serviciile guvernamentale centralizate, fapt care nu este binevenit, fiindcă sistemul depinde integral de platforme externe (MPass, MCloud, MSign) pentru funcții vitale (autentificare, găzduire, integritate).	Precizare Aceste prevederi sunt indicate în conformitate cu legislația în vigoare și potrivit recomandărilor exprese ale AGE și STISC.
	75.	Într-o altă ordine de idei, la punctul 3, subpunctul 7, 8, 9 a proiectului de Concept se menționează despre noțiunile pachetelor PIT (pachet de informații	Se acceptă

		care este livrat de producător în arhivă), PIA (pachet de informații arhivistice) și PID (pachet de informații de diseminare), însă specificațiile detaliate privind structura și conținutul acestora vor fi determinate în „faza de analiză ulterioară”.	Noțiunile au fost detaliate la pct. 22 „ <i>Obiectele informaționale gestionate în sistem</i> ”.
	76.	Mai mult ca atât, Serviciul a identificat lipsa unui angajament ferm de certificare la Standardul ISO 16363:2012 (Audit și certificare a depozitelor digitale de încredere). În proiectul de Concept, este enunțat doar ca referință, fără a stipula obligația SI e-Arhiva de a obține și menține această certificare.	Precizare La moment nu este posibil de certificat și standardizat un sistem informațional (depozit digital) din considerentul lipsei lui. Acțiunile vor fi întreprinse simultan cu elaborarea Regulamentului aferent sistemului informațional.
	77.	În acest context, pentru a atenua riscurile menționate și a spori aplicativitatea proiectului, se propun următoarele măsuri, ce vor contribui semnificativ la organizarea corectă a sistemului, din punct de vedere structural. În conținutul proiectului de Concept, să fie stabilită o delimitare clară a atribuțiilor operaționale între ANA (custodele arhivistic, responsabil cu politicile de conservare) și STISC (administratorul tehnic, responsabil cu infrastructura și securitatea cibernetică), prin elaborarea un document de detaliu (sau un capitol distinct în Regulamentul de Funcționare).	Nu se acceptă Atribuțiile și responsabilitățile ANA și STISC cu referire la SI e-Arhiva sunt stipulate la pct. 15 și 16 din Concept. Mai mult, conform pct. 2 din proiectul hotărârii Guvernului, urmează a fi aprobat Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”, care va detalia atribuțiile fiecărui subiect aferent SI e-Arhiva.
	78.	Totodată, Serviciul propune să fie elaborat un Plan de Continuitate a Activității, care să includă scenarii detaliate de failover și proceduri de acces/verificare a integrității, în cazul întreruperii majore a serviciilor MCloud, MPass sau MSign.	Precizare/Se acceptă parțial Obiectivul de asigurare a integrității și accesibilității datelor în caz de pierdere este deja acoperit de Principiul securității informaționale și Principiul controlului din Concept. Aspectele tehnice detaliate, inclusiv Planul de Continuitate a Activității, scenariile de „failover” și procedurile de recuperare în caz de dezastru, vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei

			informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică” care urmează să fie elaborat în conformitate cu prezentul proiect.
	79.	În partea ce se referă la Standardizarea Pachetului PIA, Serviciul propune demararea prioritară a elaborării Standardului Național de Arhivare Electronică, care să definească structura obligatorie și detaliată a PIA, înainte de inițierea dezvoltării sistemului.	Precizare Activitatea de standardizare și definire detaliată a PIA se va desfășura în paralel cu elaborarea Regulamentului resursei informaționale și cu etapa de inițiere a dezvoltării sistemului informațional. Actualmente, structura PIA se bazează pe principiile Modelului de Referință OAIS (ISO 14721:2012), principii deja cunoscute, care pot ghida faza de dezvoltare până la adoptarea formală a Standardului Național de Arhivare Electronică.
	80.	Subsidiar, pe aspectul ce vizează certificarea obligatorie a sistemului, se va stipula în mod expres obligația SI e-Arhiva de a solicita auditarea și obținerea certificării ISO 16363:2012 în termen de trei ani de la punerea în exploatare, cu re-certificare periodică.	A se vedea argumentarea de la pct. 76 din prezenta sinteză.
Ministerul Finanțelor	81.	La proiectul hotărârii Guvernului: Se propune completarea proiectului cu un punct ce va avea următorul conținut: „Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Justiției.”, în vederea respectării prevederilor de structură și conținut al unui act normativ stabilite de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	Nu se acceptă Capitolul IV din Concept prevede expres care sunt subiecții raporturilor juridice aferente creării, administrării, mentenanței, dezvoltării și utilizării acestui sistem informațional. Drept urmare, menționarea rolului Ministrului Justiției în textul Hotărârii Guvernului nu este oportună.
	82.	La Conceptul Sistemului informațional „Arhiva electronică” din anexa la proiectul hotărârii Guvernului:	Se acceptă Textul a fost redactat.

	Textul Conceptului se va ajusta în contextul utilizării uniforme a denumirii prescurtate a Sistemului informațional „Arhiva electronică” indicate în capitolul „Introducere” și anume „SI e-Arhiva”, dat fiind faptul constatării utilizării ca denumire prescurtată în acest sens a sintagmei „e-Arhiva” (de exemplu: în pct. 9).	
83.	În capitolul „Introducere” cuvintele „Sistemul informațional „Arhiva Electronică” se vor substitui cu cuvintele „Sistemul informațional „Arhiva electronică”, luând în considerare denumirea corectă a sistemului indicată în denumirea proiectului.	Se acceptă Textul a fost redactat.
84.	În pct. 3 după cuvintele „se utilizează următoarele noțiuni” se va completa cu cuvintele „și abrevieri”, având în vedere că, unele din noțiunile definite în acest punct, ca de exemplu: în subpct. 3.7. sau 3.8., reprezintă de fapt explicarea unor abrevieri.	Se acceptă Textul a fost redactat.
85.	În pct. 8 se va exclude subpct. 8.10., deoarece Hotărârea Guvernului nr.1123/2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 678/2024 cu privire la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului (facilitarea activității mediului de afaceri VI).	Se acceptă Hotărârea respectivă a fost exclusă din pct. 8.
86.	Totodată, pct. 8 urmează a fi completat cu Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat.	Nu se acceptă În sistemul informațional nu vor fi incluse documentele cu parafă de secretizare.
87.	La pct. 17, se impune o clarificare și definitivare a atribuțiilor și responsabilităților entităților implicate în procesul de implementare a Sistemului Informațional „Arhiva electronică”.	Nu se acceptă Lista instituțiilor și aspectele menționate vor fi stipulate în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
88.	În pct. 19 după cuvintele „Documentele de intrare ale SI e-Arhiva” se va completa cu cuvintele „sunt următoarele”, în vederea respectării principiilor coerenței textului în limba română.	Se acceptă Textul a fost redactat.
89.	Modificări similare vor fi efectuate corespunzător și în punctele 20 și 21.	Se acceptă Textul a fost redactat.

	90. În pct. 21 cuvintele „Documentele tehnice” se vor substitui cu cuvintele „Documentele tehnologice”, întru corespunderea cu prevederile pct. 2.2 subpct. 2.2.6 din Anexa 3 la Reglementarea tehnică „Procese ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006, aprobată prin Ordinul Ministerului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006, care stabilesc obligația divizării în trei categorii a tuturor documentelor utilizate într-un sistem informațional, unde două din aceste categorii le reprezintă documente de intrare și documente de ieșire, iar o a treia sau ultima categorie o reprezintă documente tehnologice.	Se acceptă Textul a fost redactat.
	91. La pct. 24.1.2, se impune precizarea titularului datelor ce urmează a fi introduse, respectiv dacă acestea vor aparține furnizorului sau a persoanei menționate în documentul care urmează a fi arhivat.	Precizare Pct. 24.1 cu subpunctele acestuia (în redacția anterioară) au fost excluse din proiect. În urma renumerotării, pct. respectiv are un alt conținut.
	92. Pct. 35 urmează a fi reformulat, întrucât Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 a fost abrogată, iar în prezent aplicabilă este Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice, în vigoare din 05.10.2025.	Se acceptă Textul a fost redactat. A se vedea pct. 38 din proiect.
	93. Complementar, opinăm necesitatea clasificării documentelor în funcție de gradul de confidențialitate și securitate. În consecință, propunem introducerea unei noi categorii de date în cadrul sistemului, care să asigure identificarea clară a nivelului de securitate aferent acestora (Confidențial, Restricționat, Secret, Secret de Stat).	Nu se acceptă În sistemul informațional nu vor fi incluse documentele cu parafă de secretizare
	94. De asemenea, este necesară reglementarea, în cadrul Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, a procedurii de distrugere a documentelor electronice după expirarea termenului legal de păstrare.	Nu se acceptă Modalitatea de distrugere și pașii vor fi stipulați în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”
	95. Suplimentar, menționăm că nu este precizată perioada de arhivare a documentelor transmise în Sistemul Informațional „Arhiva electronică” și nu este specificat dacă dosarele în format fizic vor rămâne în instituțiile emitente sau vor fi transmise spre păstrare Agenției Naționale a Arhivelor.	Nu se acceptă Termenele de păstrare și perioada păstrării în sistem corespund legislației în domeniul arhivistic.

	În acest context, considerăm oportun completarea Conceptului cu o prevedere clară privind regimul documentelor originale pe suport de hârtie.	Conform art. 50 din <i>Legea 124/2022</i> privind identificarea electronică și serviciile de încredere: „<i>Termenul de păstrare a documentelor electronice este identic cu termenul prevăzut de legislație pentru păstrarea documentelor echivalente pe suport de hârtie</i>”. Reglementări detaliate se conțin în <i>Ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57/2016 cu privire la aprobarea Indicatorului documentelor-tip și al termenelor lor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova și a Instrucțiunii privind aplicarea Indicatorului</i>.
96.	Totodată, notăm că nu este clar dacă Sistemul Informațional „Arhiva electronică” va cuprinde exclusiv inventarele cu termene lungi și permanente de păstrare sau și dosarele aferente acestora. În acest sens, se propune completarea dispozițiilor cu o prevedere clară referitoare la tipurile de documente care urmează a fi arhivate electronic.	Nu se acceptă Arhiva electronică va cuprinde documentele constituite în conformitate cu legislația arhivistică și termenele lor de păstrare indicate în pct. mai sus.
97.	Subsecvent, propunem redenumirea Capitolului IX, în următoarea redacție: „Dispoziții finale”, denumire care corespunde practicii uzuale în redactarea actelor normative.	Se acceptă Modificarea a fost operată în cadrul proiectului.
98.	De asemenea, intervine necesitatea corelării Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, cu prevederile legale în vigoare aferente domeniului arhivistic, în special cu cadrul normativ al Agenției Naționale a Arhivelor, precum și actualizarea acestor acte legislative în raport cu noile cerințe tehnologice (de ex: Hotărârea Guvernului nr.618/1993 pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării	Precizare La Agenția Națională a Arhivelor se află în proces de elaborare versiunea inițială a proiectului Hotărârii de Guvern privind elaborarea și managementul documentelor în instituțiile publice centrale și locale. Menționăm că

		locale ale Republicii Moldova, Legea nr. 880/1992 privind Fondul arhivistic al Republicii Moldova, Indicatorul documentelor-tip și al termenelor lor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile RM).	gestionarea și arhivarea documentelor electronice sunt părți indispensabile din instrucțiunea cu privire la lucrările de secretariat în instituțiile publice centrale și locale, iar scopul este includerea prevederilor privind arhivarea documentelor electronice în acest proiect de instrucțiune. Actualmente, până la definitivarea cadrului normativ privind arhivarea documentelor electronice, nu este posibilă aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale și locale.
	99.	În același timp, considerăm oportună reglementarea aspectului aferent inițierii unui proiect-pilot privind implementarea Sistemului Informațional „Arhiva electronică” la nivelul autorităților publice.	Se acceptă Implementarea SI e-Arhiva va avea loc etapizat, conform programelor de acțiuni elaborate suplimentar de dezvoltator în comun cu posesorul sistemului. Proiectul-pilot va fi însoțit de un plan de instruire național pentru personalul arhivistic și personalul IT din cadrul autorităților publice. Toate detaliile privind implementarea treptată, inclusiv ghidurile metodologice pentru transmiterea documentelor electronice către Sistem, vor fi elaborate ulterior, după aprobarea Conceptului.
	100	La nota informativă: Potrivit compartimentului 4.2 „<i>Impactul financiar și argumentarea costurilor informative</i>”, se constată că costurile de implementare a proiectului	Se acceptă Ministerul Justiției va înainta propunerile corespunzătoare privind

		la moment nu pot fi estimate cu exactitate, urmând a fi determinate doar după elaborarea și aprobarea conceptului, precum și după definitivarea caietului de sarcini. Totodată, autorul menționează că costurile pentru dezvoltarea și menținerea funcționalității SI e-Arhiva în primul an de implementare, vor fi acoperite din contul mijloacelor alocate de către partenerii de dezvoltare, iar ulterior în baza evaluării costurilor necesare pentru administrarea, mentenanța și dezvoltarea continuă se vor solicita mijloace financiare suplimentare de la bugetul de stat. În acest sens, atenționăm că în procesul de elaborare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu, Ministerul Justiției va înainta propuneri cu solicitarea mijloacelor financiare necesare dezvoltării și mentenanței continuă a SI e-Arhiva.	mijloacele financiare, în procesul de elaborare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu.
Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	101	La pct. 8.10 din proiect, referirea la Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind securitatea datelor cu caracter personal urmează a fi exclusă din proiectul Conceptului, deoarece a fost abrogată.	Se acceptă Referința la actul normativ a fost exclusă din proiect.
	102	Proiectul face referire la Legea nr. 133/2011 (în vigoare) și la Legea nr. 195/2024 (intră în vigoare în august 2026). Textul „Legea nr. 195/2024” ar trebui substituit cu sintagma "legislația din domeniul protecției datelor cu caracter personal".	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	103	Totodată, cu referire la pct. 36 din proiect, ținem să menționăm că prevederea respectivă este formulată eronat din punct de vedere conceptual. Potrivit cadrului normativ aplicabil în domeniul protecției datelor cu caracter personal, responsabilitatea asigurării și implementării măsurilor de securitate a datelor cu caracter personal revine operatorului de date. Subsidiar, subliniem că nici Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, nici Legea nr. 195/2024, nu prevăd în mod expres măsurile concrete de asigurare a securității datelor, acestea fiind stabilite și aplicate de către operator, în funcție de natura datelor prelucrate și riscurile identificate. În acest sens, operatorul are obligația de a implementa un ansamblu de măsuri organizatorice și tehnice corespunzătoare, menite să asigure protecția datelor cu caracter personal împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspândirii, precum și împotriva oricăror alte acțiuni ilicite. Spre exemplu, principalele sarcini ale asigurării securității informaționale sunt: 1) asigurarea integrității informației - protecția împotriva modificării sau	Nu se acceptă Securitatea sistemului informațional este expusă la pct. 38-44 din proiect. Aspectele tehnice propuse privind: „asigurarea confidențialității, integrității datelor, administrarea accesului de date, criptarea datelor, procedura de restabilire în caz de dezastru” vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei informaționale a Sistemului informațional „Arhiva electronică”, care urmează a fi elaborat.

		ștergerii datelor; 2) asigurarea confidențialității – protecția împotriva accesului neautorizat la date; 3) asigurarea accesibilității – protecția împotriva blocării accesului utilizatorilor autorizați la resursele informaționale. Mai mult, Sistemul informațional „Arhiva electronică” trebuie să sprijine mecanisme de securitate adecvate în scopul protejării și securizării datelor din sistem prin implementarea următoarelor obiective de securitate: Confidențialitatea: garantează că datele nu pot fi interceptate sau accesate de o terță parte neautorizată și că datele nu pot fi accesate într-un moment necorespunzător; Integritatea: garantează că fluxul de date nu a fost modificat sau manipulat de o terță parte neautorizată sau datele nu au fost accesate înainte de un termen anumit sau un timp anumit; Non-repudierea: măsură prin care se asigură faptul că, după emiterea/recepționarea unei informații, expeditorul/destinatarul nu poate nega, în mod fals, că a expedit/primit informații etc. Totodată, cu titlu informativ, comunicăm că a fost instituită obligația operatorului de date cu caracter personal de a efectua evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal, în cazul în care prelucrarea datelor poate genera un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, precum și desemnarea unei persoane responsabile cu protecția datelor cu caracter personal (art. 23-25 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal). Astfel, ținând cont de prevederile art. 23 alin. (6) din Legea 133/2011, în cazul în care, tipurile de prelucrare a datelor cu caracter personal, reglementate prin actul normativ prenotat sunt susceptibile să genereze un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, reieșind cel puțin din faptul prelucrării la scară largă a datelor cu caracter personal, este necesară efectuarea evaluării impactului asupra prelucrării datelor cu caracter personal, în contextul adoptării respectivului act normativ.	
Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”	104	Deși proiectul se axează preponderent pe sectorul public, din conținutul Notei de Fundamentare poate fi dedus faptul că persoanele juridice de drept privat sunt vizate pentru crearea și gestiunea arhivelor electronice proprii, de scurtă și medie durată. La această etapă, pentru a avea o claritate și a promova o poziție consecventă pe marginea SI „Arhiva Electronică”, considerăm necesar ca autorii să informeze persoanele interesate despre faptul dacă, în ce măsură (spre exemplu, inclusiv pentru păstrarea documentelor de durată lungă.) și sub	Precizare În SI „Arhiva electronică” se va realiza stocarea și păstrarea înregistrărilor electronice aferente Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, care este constituit din documente emise atât de instituții publice cât și de persoane juridice

	care aspect al funcționalității, sistemul informațional va fi aplicabil entităților juridice private. De asemenea, de principiu considerăm că utilizarea SI „Arhiva Electronică” ar trebui să fie opțională pentru entitățile private.	private. Registrul instituțiilor care sunt surse de completare a FARM se actualizează periodic și în el sunt incluse instituțiile publice, inclusiv și entități juridice private. A se vedea suplimentar, argumentarea de la pct. 25 din prezenta sinteză.
105	a. Program de subvenționare a digitalizării arhivelor fizice istorice Cea mai mare barieră pentru o companie cu o arhivă fizică mare este costul inițial al digitalizării (scanarea, indexarea și validarea) milioanele de documente istorice. Pentru a depăși această provocare, se propune elaborarea unui program național de granturi sau subvenții fiscale (de exemplu, deduceri accelerate sau scutiri de TVA) dedicate exclusiv companiilor private care inițiază proiecte de digitalizare în masă a documentelor cu termen de păstrare expirat sau de lungă durată. Această măsură ar accelera semnificativ ritmul de dematerializare la nivel național.	Precizare Proiectul conceptului expus pentru avizare nu urmărește digitizarea documentelor create pe suport de hârtie, pergament, peliculă cinematografică, peliculă fotografică sau alte tipuri de suporturi fizice. Mai mult, propunerea excedă obiectul de reglementare al prezentului proiect de act normativ.
106	b. Dezvoltarea unui modul de gestiune a arhivei hibride (fizice și electronice) Pentru o companie cu o arhivă fizică mare, coexistența documentelor pe hârtie și a celor electronice este o realitate pe termen mediu. Găsirea unui document în arhiva fizică este în prezent dificilă ca timp. Se propune în acest sens crearea unui modul opțional în cadrul SI e-Arhiva (sau prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect) care să permită persoanelor juridice private să înregistreze și să gestioneze metadatele (descriere, locație fizică exactă, termen de păstrare, dată de distrugere) ale documentelor din arhiva fizică proprie. Menționăm că un inventar centralizat electronic al arhivei hibride ar permite căutarea rapidă a oricărui document, indiferent de suport (hârtie sau digital), îmbunătățind operativitatea și reducând costurile de regăsire și manipulare, care sunt în prezent costisitoare și anevoioase.	Precizare SI „Arhiva electronică” va avea capacitatea de a include documentele /înregistrările electronice. Copiile electronice ale documentelor pe suport de hârtie, inclusiv inventarele și nomenclatoarele aferente acestor dosare/documente vor fi digitizate și se vor păstra și gestiona în cadrul SI „Arhiva electronică”. Procedura de preluare și păstrare, standardele metadatelor, utilizarea documentelor, asigurarea securității lor, etc. vor fi specificate în Regulamentul resursei informaționale a Sistemului.

	107	În măsura clarificării întinderii obligațiilor entităților private enumerate în preambulul scrisorii, considerăm oportun explicarea faptului: -Dacă entitățile private, care vor utiliza SI pentru a crea/păstra documentele electronice, vor trebui să achite careva plăți/taxe pentru înregistrarea în SI și operațiuni cu documentele arhivei;	Nu se acceptă Propunerea excedă obiectul de reglementare al prezentului proiect de act normativ.
	108	- Dacă entitățile private vor putea transmite la arhiva de stat documentele cu termen de păstrare lung/permanent prin SI (sau dacă SI nu va include transmiterea documentelor la arhiva de stat și la reorganizare/lichidare în orice caz vor fi transmise pe suport hârtie);	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 104 din prezenta sinteză.
	109	-Dacă documentele pe suport hârtie, atât cu termen scurt/mediu, cât și cele cu termen de păstrare lung/permanent, scanate, vor putea fi transmise prin SI la păstrarea arhivei de stat, dacă vor fi semnate și electronic, sau vor fi transmise pe suport de hârtie - având în vedere că la arhivă se transmit doar documente originale, iar documentul scanat nu este document original și nici document electronic;	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 106 din prezenta sinteză. Suplimentar menționăm că procedura de preluare a documentelor pe suport de hârtie pentru păstrare în arhiva de stat, tipurile de documente preluate la păstrare, inclusiv termenele de păstrare sunt reglementate de <i>Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova</i> și alte acte normative. Regulamentul resursei informaționale al SI e-Arhiva, care va fi elaborat ulterior, va stabili detaliile procedurale (inclusiv gestionarea documentelor hibride). Conceptul sistemului informațional nu modifică regimul juridic al documentelor care au fost create pe suport de hârtie.
	110	-Dacă datele opționale non-publice (spre exemplu, documente cu secret comercial) vor fi criptate pentru a limita accesul tehnicienilor;	Precizare Descrierea operațiunile cu caracter tehnic vor fi stipulate în Regulamentul resursei informaționale al SI e-Arhiva.

	111 -Cine și în baza căror criterii va acorda împuternicirile corespunzătoare persoanelor care vor avea acces la informațiile din SI (pentru asigurarea protecției datelor cu caracter personal, a se vedea punctul 4.4.1. din Nota de fundamentare.) și în ce măsură SI permite subiectului de date de a realiza dreptul de intervenție asupra datelor cu caracter personal (și cine realizează operațiunea de intervenție). (A se vedea art. 14 din Legea nr. 133/2011 în vigoare.).	Precizare Conceptul stabilește că securitatea datelor cu caracter personal, gestionate prin intermediul SI e-Arhiva se asigură în conformitate cu <i>Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i> (pct. 39 din Concept). Aspectele tehnice detaliate, inclusiv procedurile de asigurare a confidențialității, integrității datelor și administrarea accesului, vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
	112 Cu referire la unele chestiuni legislative care exced conceptul si „arhiva electronică” dar care trebuie considerate la gândirea conceptului și modernizarea domeniului arhivistic în general Ca și observație generală, Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova conține prevederi pentru persoane juridice de drept public, surse de completare a fondului arhivistic de stat. Pentru persoanele juridice de drept public și privat, care nu sunt surse de completare a fondului arhivistic de stat, nu sunt elaborate instrucțiuni clare privind predarea documentelor în arhive după lichidare, cât și organizarea documentelor termenul de păstrare al cărora nu a expirat la momentul lichidării entităților, în special cu capital străin. Din această perspectivă, este necesar ajustarea cadrului legislativ privind gestionarea eficientă a documentelor și organizarea arhivelor în entitățile juridice.	Precizare Ministerul Justiției a inițiat la 09.09.2025 procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor.
	113 Ca una din propuneri, se solicită analiza oportunității revizuirii tipurilor de documente, care urmează a fi păstrate de angajatori pe termen lung/permanent (și care se transmit la arhiva de stat în caz de reorganizare/lichidare), în vederea reducerii numărului lor, ca nefiind utile, având în vedere digitalizarea rapoartelor prezentate de angajator autorităților publice. Menționăm, spre exemplu, următoarele documente:	Precizare Ministerul Justiției a inițiat procesul de actualizarea a cadrului normativ privind fondul arhivistic. În acest context menționăm că vor fi revăzute și tipurile de documente,

	- Fișa personală a angajaților (MR-2), care are termen de păstrare 75 ani (nr. 433). Legislația nu prevede ca și obligație întocmirea acestei fișe pentru angajații din sectorul privat. - Registrul de evidență a dosarelor personale, care are termen de păstrare 75 ani (nr. 435). Legislația nu prevede ca și obligație întocmirea registrului pentru angajații din sectorul privat. - Contractele individuale de muncă, care se păstrează 50 ani și registrul contractelor individuale de muncă. Nu este clar scopul predării la arhivă a acestora de către entitățile private, deoarece inițierea și încetarea raporturilor de muncă se raportează autorităților publice prin raportul IRM19, datele despre stagiul de cotizare (pentru pensii și alte indemnizații sociale) se transmit prin IPC21, datele despre veniturile angajatului se transmit prin IPC21 și IALS. La modul practic, proba existenței unui contract de muncă nu necesită a fi adusă, deoarece informațiile sunt deținute de SFS și CNAS. -Conturile analitice per salariat din sectorul privat, care se păstrează 75 ani-V (nr. 230). Această informație ar fi relevantă pentru stabilirea pensiei/altor indemnizații de stat/sociale, dar angajatorii prezintă IRM19/IPC21/IALS, informația fiind în posesia autorităților publice relevante. Dacă angajatorul nu a raportat și nu a plătit contribuțiile de asigurări sociale, în orice caz perioada de lucru la o întreprindere nu va fi inclusă în stagiul de cotizare, indiferent ce salariu este înscris în contul analitic predat la arhivă. Nu este clar pentru ce alte scopuri se cere păstrarea conturilor pentru 75 ani. -Dosarele personale ale salariaților (nr. 429). Crearea și ținerea dosarului personal nu este prevăzută de Codul muncii. Chiar Indicatorul documentelor-tip nu prevede păstrarea dosarului personal pentru specialiști (se prevede doar pentru deputați, funcționari publici, membrii uniunilor de creație, muncitori, lucrători de profil tehnic-ingineresc, colaboratori științifici fără grade și titluri științifice, șomeri). Pe de altă parte, la arhivă se cere păstrarea în aceste dosare a următoarelor acte, care nu sunt obligatorii pentru angajatorii din sectorul privat: (i) cerere de angajare; (ii) fișa personală de evidență a cadrelor; (iii) autobiografia (CV); (iv) copii din ordinele (dispozițiile) de angajare; (v) suplimente la fișa personală de evidență a cadrelor.	care vor fi arhivate și transmise spre păstrare.
--	---	--

114	Pentru entitățile din sectorul financiar-bancar, care, conform legislației în vigoare, nu transmit documentele pe suport hârtie la păstrare arhivelor de stat, ci doar prezintă inventarele și coordonează distrugerea documentelor cu termenul de păstrare expirat, este important ca Conceptul SI „Arhiva electronică” să prevadă opțional un cadru clar referitor la digitalizarea și gestiunea documentelor interne, după cum urmează: -Statutul juridic al documentelor digitalizate Este necesară stabilirea expresă a statutului juridic al documentelor scanate, care, în baza unei proceduri reglementate (semnătură electronică calificată, verificare a integrității, validare tehnică), să poată fi recunoscute ca echivalente originalelor pe suport de hârtie. Această claritate este esențială pentru a permite entităților financiare să elimine treptat arhivele voluminoase fizice, fără riscul de pierdere a valorii probatorii a documentelor.	Precizare Statutul juridic al documentelor electronice este reglementat de <i>Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere</i>.
115	-Reguli și standarde de digitalizare Se propune elaborarea unui standard național unic de digitalizare, aplicabil și entităților private, care să stabilească: • cerințele tehnice minime (rezoluție, format PDF/A, TIFF, culoare, metadata); • modul de semnare sau validare electronică a copiilor; • cerințele privind păstrarea pe termen lung a fișierelor digitale (controlul integrității, copii de rezervă, migrarea formatelor); • procedura de distrugere a originalelor pe hârtie după digitalizare și validare.	Precizare Regulile și standardele” evidențiate în propunere urmează a fi analizate în vederea includerii în proiectul regulamentului SI „e-Arhiva”.
116	-Coordonarea distrugerii documentelor Deoarece entitățile financiare nu transmit documentele originale către arhivele de stat, ci doar coordonează distrugerea acestora pe baza inventarelor aprobate, ar trebui clarificat: • dacă distrugerea se poate face și în cazul în care originalul a fost convertit în copie digitală validată; • care autoritate (Agenția Națională a Arhivelor sau alt organ de supraveghere) va valida procedura de distrugere a documentelor fizice digitalizate; • dacă sistemul SI „Arhiva electronică” va include un modul de evidență a documentelor distruse (cu păstrarea electronică a proceselor-verbale și avizelor).	Precizare Ministerul Justiției a inițiat procesul de actualizare a cadrului normativ în domeniul fondului arhivistic și de aliniere la noile cerințe de gestionare și păstrare a documentelor. În acest cadru normativ va fi reglementată procedura privind gestionarea documentelor create anterior pe suport de hârtie și copiilor lor digitale.

			SI „Arhiva electronică” prevede întreg complexul de evidență a documentelor, inclusiv a documentelor de control, justificative, de avizare, și alte tipuri de documente aferente proceselor arhivistice și care sunt/au fost create în conformitate cu <i>Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere.</i>
	117	-Evidența electronică a documentelor pe suport de hârtie (arhivă internă electronică) În contextul în care multe entități private, inclusiv cele din sectorul bancar, implementează deja sisteme interne de arhivare electronică, reiterăm faptul că aceste soluții trebuie recunoscute ca autonome, fără obligația de integrare imediată în SI „Arhiva electronică”. Ulterior, poate fi prevăzută doar compatibilitatea tehnică pentru schimbul de metadate, exclusiv cu acordul entității. Aceasta va asigura protecția datelor sensibile și alinierea treptată la standardele naționale.	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 104 din prezenta sinteză.
	118	-Transmiterea electronică a dosarului de distrugere Se recomandă ca în cadrul SI „Arhiva electronică” să fie prevăzută posibilitatea transmiterii în format electronic a dosarului privind distrugerea documentelor pe suport de hârtie, inclusiv inventarele și actele comisiei, cu aplicarea semnăturii electronice calificate și recunoașterea acestuia ca echivalent al dosarului pe suport de hârtie.	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 116 din prezenta sinteză.
I.P. „Centrul Național Cinematografic”	119	Cu referire la: „ „Consumatorului” (pct. 3.1) „o persoană sau un sistem, care utilizează arhiva pentru a găsi și accesa informațiile păstrate la orice nivel de detaliu permis.” Termenul „consumator” este impropriu pentru domeniul arhivistic. În acest context, se recomandă folosirea termenilor consacrați precum utilizator, cercetător, beneficiar sau solicitant de informații. Utilizarea termenului „consumator” în contextul arhivistic este improprie, deoarece acest termen are o semnificație juridică specifică, reglementată de Codul civil al Republicii Moldova (art. 3) și de Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor.	Precizare Scopul acestui proiect este de a crea cadrul normativ pentru funcționarea sistemului informațional. Deși noțiunea de „consumator” nu este specifică domeniului arhivistic propriu-zis, totuși aceasta este potrivită pentru definirea unui anumit tip de roluri în cadrul acestui sistem informațional.

	Potrivit acestor acte normative, consumatorul este „persoana fizică ce procură, utilizează sau consumă produse ori servicii în scopuri care nu sunt „Utilizator” persoană fizică sau juridică ce accesează informațiile păstrate în arhivă, în condițiile legii legate de activitatea sa comercială, de producere sau profesională”. Prin urmare, termenul „consumator” implică raporturi de drept privat, bazate pe un contract de furnizare de bunuri sau servicii între un profesionist (agent economic) și o persoană fizică. Acest raport presupune: (a) plata unui preț, (b) garanții, (c) dreptul la retragere din contract, (d) protecție împotriva clauzelor abuzive, (e) posibilitatea de a solicita despăgubiri pentru neconformitate etc. În schimb, relațiile din domeniul arhivistic sunt guvernate de norme de drept public, bazate pe principiile transparenței, accesului la informație și conservării patrimoniului documentar, nu pe raporturi contractuale între prestator și client. Agenția Națională a Arhivelor sau o instituție similară (ex. Sistemul informațional „e-Arhiva”) nu oferă servicii comerciale, ci exercită funcții de interes public, reglementate de Legea Arhivelor nr. 880/1992 și alte acte normative speciale. De aceea, utilizarea termenului „consumator” ar crea confuzie juridică și ar putea conduce la interpretarea greșită că accesul la informațiile arhivistice este supus regulilor de protecție a consumatorilor (de exemplu, dreptul de a cere compensații, rambursări, garanții etc.), ceea ce nu corespunde naturii juridice a acestor raporturi. La fel, noțiunea de consumator nu poate fi atribuită unui sistem întrucât un sistem nu poate fi subiect al raporturilor juridice, nici beneficiar al drepturilor conferite prin lege. Propunere: „Utilizator” persoană fizică sau juridică ce accesează informațiile păstrate în arhivă, în condițiile legii.	Anume pentru a evita confuziile cu noțiunea de „consumator” utilizată în cadrul <i>Legii nr. 105/2003</i>, la pct. 3.1 s-a definit expres noțiunea utilizată „în sensul prezentului Concept”.
120	Cu referire la: „ <i>„Înregistrare” (pct. 3.3) „informații înregistrate pe orice suport, care sunt create sau primite în cursul activităților unei persoane fizice sau juridice, și al căror conținut, formă și structură sunt suficiente pentru a furniza dovezi ale faptelor sau activităților.”</i> ”	Nu se acceptă La pct. 3.4. a proiectului SI „Arhiva Electronică” sunt stipulate următoarele: „<i>Înregistrare arhivistică – înregistrări cărora li s-a acordat valoare arhivistică de către</i>

	Definiția „Înregistrare” (pct. 3.3) este generală și poate include orice tip de informație digitală sau fizică (de la un e-mail până la un fișier temporar de sistem), ceea ce creează confuzie juridică și extinde nejustificat domeniul de aplicare al sistemului SI e-Arhiva riscând să suprapună noțiunea de „înregistrare arhivistică” peste cea de „conținut digital” sau „fișier tehnic”. Or, nu orice informație creată sau primită în cursul activităților unei persoane fizice sau juridice, poate deveni automat parte a arhivei, ci doar acea informație care îndeplinește criteriile de selecție și are valoare arhivistică durabilă. O definiție prea extinsă ar distorsiona regimul juridic al arhivelor, ar îngreuna procesul de selecție și păstrare și ar genera o neclaritate vizavi de înregistrările electronice. În plus, includerea automată a tuturor „înregistrărilor” ar putea duce la: (a) stocarea nejustificată a datelor și a fișierelor temporare; (b) imposibilitatea aplicării criteriilor de selecție și clasificare arhivistică; (c) încălcarea regimului juridic al documentelor cu caracter confidențial sau limitat. (d) suprapunerea competențelor a mai multor institutii. Astfel, orice material audiovizual, joc video, carti sau tablouri pe suport digital este o înregistrare audiovizuala. Un exemplu foarte ilustrativ sunt NFT-urile. Lista poate fi continuată. Totodată, noțiunea nu este în concordanță cu standardele internaționale conform ISO 15489-1:2016 (Information and documentation Records management), termenul record (înregistrare) se referă la documentul care servește drept dovadă a unei activități și care este păstrat ca atare datorită valorii sale probatorii sau informative. Așadar, pentru a respecta bunele practici internaționale, definiția ar trebui să fie contextualizată, nu generală. Propunere: „Înregistrare arhivistică electronica” – document, set de documente sau fișier digital, creat ori primit în exercitarea atribuțiilor unei instituții publice sau private, care conține informații cu valoare juridică, administrativă, istorică, științifică, artistică sau culturală și care este selectat pentru păstrare permanentă în baza criteriilor arhivistice stabilite de legislația în vigoare. Acest termen totodata ar delimita documentele pe suport fizic si cele digitale.	<i>o arhivă publică ca urmare a unei evaluări.”</i> Conceptul prevede mecanisme clare privind: - Decizia de evaluare pentru a determina valoarea de conservare (păstrare/eliminare) a documentului. - Ingerare (acceptarea în sistem) a Pachetului de Informații de Trimitere (PIT) de la producători. - Transformare în PIA (Pachet de Informații Arhivistice) doar după validarea PIT-ului. Prin urmare, riscul de a stoca fișiere temporare este eliminat prin procesul de evaluare și de ingestie, care asigură că în sistem ajung doar documentele cărora li s-a atribuit valoare arhivistică.
121	Cu referire la:	Precizare

		„ „Furnizorii de informații ai SI e-Arhiva” (pct. 17) „(producătorii, în sensul OAIS) sunt persoane fizice și juridice care creează înregistrări cu valoare arhivistică sau au permisiunea de a-și depune înregistrările electronice pe termen lung la ANA.” ” Definiția expusă la pct. 17 este generală și necesită clarificări pentru a evita interpretări neunitare privind categoria furnizorilor și criteriile de acceptare a documentelor în arhiva electronică. Se constată o lipsă a delimitării clare între producătorii instituționali și persoanele fizice, ceea ce poate crea confuzii privind statutul juridic și responsabilitatea documentelor depuse. În mod tradițional, producătorii de documente arhivistice sunt instituții publice, autorități și organizații care generează documente în exercitarea funcțiilor lor oficiale. Recunoașterea expresă a instituțiilor publice în cadrul definiției evită interpretări care ar reduce statutul acestora la cel al unei „persoane juridice generice”, protejând în același timp valoarea documentelor și rolul lor în arhivarea patrimoniului național. Propunere: „Furnizorii de informații ai SI e-Arhiva” (producătorii, în sensul modelului OAIS) sunt persoane fizice și juridice, inclusiv instituții publice, întreprinderi publice, autorități și alte organizații care creează sau dețin înregistrări cu valoare arhivistică, ori care au permisiunea de a-și depune înregistrările electronice pe termen lung la Agenția Națională a Arhivelor (ANA).	Categoriile de „instituții publice, întreprinderi publice, autorități și alte organizații” se încadrează în categoria de „persoane juridice”. Or, persoanele juridice sunt de drept public și de drept privat. Pct. 17 a fost redactat, ținându-se cont și de propunerile Cancelariei de Stat, MAI ș.a.
Avizare și consultare publică repetată			
Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru	122	Cu privire la subpct. 3.5 din Concept, menționăm că în proiect apare standardul ISO 14721:2012. Conform informațiilor publicate pe site-ul web oficial al Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), această versiune a fost retrasă și înlocuită cu standardul actual ISO 14721:2025. În aceste condiții, considerăm oportună actualizarea documentației, astfel încât aceasta să reflecte prevederile standardului aflat în vigoare.	Se acceptă Subpct. 3.5. a fost ajustat corespunzător.
	123	La pct. 4, în Tabelul 1 – Specificații pentru SI e-Arhivă, rândul 2, propunem reformularea textului „Controlul nu este un proces pentru arhivele publice în majoritatea cazurilor, ceea ce face foarte important să nu fie neglijat subiectul în cazurile rare în care este relevant (de exemplu, includerea de arhive personale, creații artistice etc.)” după cum urmează: „Deși acest tip de control nu reprezintă o practică frecventă pentru arhivele publice, se impune a	Se acceptă parțial. În textul proiectului a fost operată substituția propusă, fără a specifica, însă, că anumite materiale ar necesita un regim juridic special. Or regimul

	nu fi omis în situațiile în care este relevant, cum ar fi integrarea arhivelor personale, a creațiilor artistice sau a altor materiale, care necesită un regim juridic special.”.	juridic special nu poate fi definit și desfășurat în acest caz.
124	La explicațiile diagramei din cadrul Tabelului 2 considerăm că, detalierea exemplelor privind experiența altor state (precum Danemarca sau Estonia) nu este necesară în conținutul actului normativ propriu-zis. Astfel de referințe comparative sunt, de regulă, incluse în nota de fundamentare. Pentru a menține caracterul general, și ne-interpretativ al reglementării, recomandăm eliminarea acestor exemple și limitarea textului la precizarea cerințelor și responsabilităților aplicabile în contextul național.	Se acceptă Textul respectiv a fost exclus din proiect.
125	În pct. 5, tabelul „Figura 1 Fluxul de valoare și capabilitățile”, în compartimentul „Descriere” corespunzător elementului diagramă „Arhiva” este utilizată denumirea „Agenția Națională a Arhivelor”, deși, conform pct. 2 din Concept, denumirea completă a Agenției este înlocuită cu acronimul „ANA”. Pentru a asigura coerența terminologică în întreg textul Conceptului și pentru a evita confuziile privind referințele instituționale, se recomandă revizuirea pct. 5, astfel încât să fie utilizat acronimul „ANA” în locul denumirii complete. Această corectare va contribui la uniformitatea și claritatea documentului.	Se acceptă Modificarea tehnică a fost operată în textul proiectului.
126	În subpct. 8.35 din Concept se recomandă corectarea denumirii Ordinului Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006 privind reglementarea tehnică „Procese ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006, astfel încât referința la actul normativ să corespundă denumirii oficiale: „Ordinul Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006 cu privire la aprobarea reglementării tehnice ”Procese ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006”, conform textului publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 95-97, art. 335. Această corectare asigură concordanța cu denumirea oficială a actului normativ și evită eventualele confuzii în aplicarea prevederilor acestuia.	Se acceptă Denumirea ordinului Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006 a fost ajustată.
127	La pct. 23, considerăm că, includerea unor exemple concrete privind structura identificatorilor ARK sau referințe la obiecte specifice nu se justifică în conținutul unui act normativ. Reglementările trebuie să enunțe exclusiv cerințele generale și principiile de utilizare, fără exemple punctuale susceptibile de a deveni, în timp, nerelevante. În consecință, recomandăm eliminarea acestor exemple și menținerea unei formulări generale. Totodată, utilizarea adresării la persoana a doua („dar cea mai bună practică este să o	Se acceptă parțial Cuprinsul pct. 23 a fost reformulat, utilizându-se forma impersonală a verbelor. Cu referire la exemplele expuse în conținutul proiectului, menționăm că conceptele sistemelor informaționale

		păstrați scurtă și simplă”) nu este adecvată pentru stilul normativ. Propunem, prin urmare, reformularea textului într-o manieră neutră și impersonală, de tipul: „în practică se recomandă menținerea unei structuri cât mai concise și mai simple”.	nu sunt acte normative „clasice”. Chiar dacă, procedural, acestea sunt aprobate prin hotărâre a Guvernului, totuși, ca conținut, ele rămân a fi niște „explicații” pentru specialiștii din domeniul IT despre conținutul viitorului sistem informațional. Astfel, în structura conceptelor sistemelor informaționale se acceptă exemplificarea, pentru o înțelegere mai bună a structurii și a modului de funcționare a sistemului informațional, de către specialiștii din domeniu.
	128	În subpct. 24.1.4 și 24.1.5 noțiunea „dezagregare” este definită diferit, aspect care poate genera neclarități în interpretarea documentului.	Nu se acceptă Această dublă accepțiune este conformă cu terminologia tehnică utilizată în sistemele de tip OAIS și va fi detaliată și clarificată suplimentar în Regulamentul resursei informaționale, pentru a exclude orice risc de interpretare eronată la etapa de implementare.
	129	În pct. 25, pct. 45 și pct. 46 din Concept este utilizată sintagma „e-Archiva”, în locul termenului „e-Arhivă”. Pentru a asigura coerența terminologică în întregul text al proiectului și pentru a evita confuziile privind denumirea sistemului, se recomandă revizuirea acestor puncte, astfel încât să fie utilizat termenul „e-Arhivă” în toate referințele, la forma gramaticală corespunzătoare. Această corectare va contribui la claritatea și uniformitatea documentului, respectând terminologia oficială aferentă sistemul informațional.	Se acceptă Ajustarea tehnică a fost operată în textul proiectului.
Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova	130	Cu toate acestea, în scopul îmbunătățirii implementării Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”, considerăm necesară introducerea unei serii de clarificări și completări la etapa elaborării Regulamentului privind resursa informațională constituită prin intermediul Sistemului informațional „Arhiva electronică”, pentru a asigura un cadru	Precizare. Având în vedere că acest nivel de detaliere tehnică și procedurală excede scopul Conceptului (care stabilește liniile directoare și

		coerent și sigur din punct de vedere operațional și juridic. În acest context propunem următoarele: Introducerea unei clasificări operaționale pentru documentele primite de la entitățile private: publice, interne/non-sensibile, sensibile/confidențiale, cu reguli clare de acces și perioade de embargo corespunzătoare.	arhitectura generală), clarificările privind regulile de acces, perioadele de embargo și clasificarea documentelor provenite de la entități private vor fi integrate obligatoriu în Regulamentul privind resursa informațională constituită prin intermediul SI „e-Arhiva”. Această abordare va asigura crearea cadrului juridic necesar pentru gestionarea diferențiată a informațiilor, în deplină concordanță cu legislația privind protecția datelor și secretul comercial/profesional.
	131	Impunerea unui model-cadru contractual care să reglementeze aspecte precum: dreptul de proprietate asupra fișierelor, responsabilitățile privind păstrarea și backup-ul datelor, procedurile de remediere, penalitățile, accesul în caz de litigiu, precum și condițiile de rechemare sau restricționare a accesului la anumite documente.	Precizare Aspectele menționate privind responsabilitățile de păstrare, backup și controlul accesului sunt deja prevăzute în Concept la nivel de principii (securitate, control, integritate). Detalierea acestora într-un model-cadru contractual și stabilirea procedurilor specifice de remediere sau restricționare vor fi realizate în cadrul Regulamentului resursei informaționale, a cărui elaborare este deja stabilită prin prezentul proiect de hotărâre.
	132	Asigurarea transparenței privind modelul financiar (costuri, taxe pentru servicii avansate) și identificarea posibilităților de cofinanțare sau de parteneriate public-private.	Precizare Referitor la „identificarea posibilităților de cofinanțare sau de parteneriate public-private” precizăm că pct. 4 din proiectul hotărârii Guvernului prevede modalitatea de finanțare: „Dezvoltarea, administrarea și mentenanța

			Sistemului informațional „Arhiva electronică” se va asigura în limitele resurselor financiare alocate anual în bugetul autorităților/instituțiilor responsabile sau din alte surse neinterzise de lege”. Referitor la „asigurarea transparenței privind modelul financiar” precizăm că acesta va fi stabilit în conformitate cu legislația în vigoare privind finanțele publice și tarifele pentru serviciile prestate de instituțiile statului. Detalierea costurilor operaționale, a eventualelor taxe pentru servicii avansate și a mecanismelor de audit financiar vor fi incluse în Regulamentul resursei informaționale și în actele normative secundare care vor reglementa exploatarea sistemului, asigurând astfel o predictibilitate clară a cheltuielilor pentru toți participanții la sistem.
	133	Elaborarea unui plan de instruire și suport pentru operatorii sistemului, inclusiv ghiduri dedicate producătorilor de documente și utilizatorilor finali. Aceste completări sunt necesare pentru a asigura confidențialitatea și integritatea datelor din mediul de afaceri, stabilirea unui cadru contractual clar, definirea standardelor de metadate și a regulilor de portabilitate menite să prevină riscurile operaționale și juridice.	Se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 99 din prezenta sinteză.
Ministerul Finanțelor	134	Comunică că își menține poziția expusă prin avizul nr.07/4-03/452/1488 din 20 octombrie 2025, asupra propunerilor neacceptate și argumentate în Sinteza la proiectul hotărârii Guvernului.	Nu se acceptă Ministerul Justiției menține poziția argumentată la pct. 81 din prezenta sinteză. Or, sarcinile autorităților responsabile de implementarea hotărârii de Guvern

			sunt reglementate în conținutul Conceptului sistemului informațional și nu este necesară dublarea normelor, care pot crea situații de incertitudine și confuzie.
	135	Totodată, suplimentar la Conceptul Sistemului informațional „Arhiva electronică” din anexa la proiectul hotărârii Guvernului: Se propune excluderea următoarei prevederi din pct. 22, subpct. 22.1, „...De exemplu, părțile logice ale unui contract de achiziții publice pot fi textul contractului, condițiile licitației publice, specificațiile produsului și condițiile de garanție, fiecare într-un fișier PDF separat.” Propunerea de excludere a prevederii referitoare la domeniul achizițiilor publice se justifică prin lipsa legăturii cu obiectul reglementării, precum și prin neconcordanța terminologică utilizată în Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, care reglementează principiile achizițiilor publice, subiecții, excepțiile și totalitatea raporturilor juridice generate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică. În plus, formularea „părțile logice ale unui contract de achiziții publice” este una imprecisă și lipsită de claritate juridică, întrucât utilizează o terminologie improprie în sensul legii prenotate, și poate duce la discrepanța cu terminologia utilizată în cadrul normativ în domeniul achizițiilor publice, ceea ce poate conduce la interpretări diferite și la aplicări neuniforme. Potrivit Legii 131/2015, contractul de achiziții publice este un „contract cu titlu oneros, încheiat în scris între unul sau mai mulți operatori economici și una sau mai multe autorități contractante, care are ca obiect achiziția de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii”. De asemenea, menționăm că „contractul-model” utilizat în documentația standard pentru realizarea achizițiilor publice este structurat în partea generală, care poartă un caracter obligatoriu și în partea specială, care este completată în dependență de necesitățile autorității contractante. Partea specială a contractului poate fi ajustată și completată cu condiții speciale, inclusiv referitor la părțile contractului, în funcție de necesități, fără a se utiliza conceptul de „părți logice”. Totodată, expresia „licitației publice, specificațiile produsului și condițiile de garanție” nu este compatibilă terminologiei utilizate în domeniul achizițiilor publice, având în vedere că art. 45 din legea menționată prevede	Se acceptă Exemplul menționat în aviz a fost exclus din proiectul conceptului.

		procedurile de achiziție publică prin care poate fi atribuit contractul de achiziție publică, iar „licitație publică” nu figurează printre acestea. Mențiune aplicabilă și utilizării generice a sintagmei „specificatiile produsului”.	
	136	La nota informativă: Autorul menționează, că pentru primul an de implementare, cheltuielile aferente dezvoltării și menținerii funcționalității SI e-Arhiva vor fi acoperite din mijloacele oferite de partenerii de dezvoltare fără a specifica acordul sau documentul oficial prin care se garantează mijloacele financiare. Ulterior, în baza evaluării costurilor necesare pentru administrare, mentenanță și dezvoltarea continuă a sistemului, se vor solicita resurse financiare suplimentare de la bugetul de stat, fără a indica expres care va fi costul estimativ al mentenanței. În acest context, Nota de fundamentare urmează să fie completată cu costul estimativ pentru administrarea și mentenanța sistemului informațional, precum și suma care se preconizează a fi acoperită de parteneri de dezvoltare, întrucât potrivit art.131 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.	Precizare Cheltuielile exacte pentru administrarea și mentenanța SI e-Arhiva nu pot fi stabilite cu certitudine la această etapă, deoarece acestea depind de arhitectura tehnică finală și de resursele de infrastructură ce vor fi definite în Caietul de sarcini. Ulterior aprobării Conceptului și definitivării cerințelor tehnice, costurile de întreținere vor fi estimate în comun cu administratorul tehnic și doar după elaborarea Caietului de sarcini, care va detalia specificațiile funcționale și tehnice necesare. Aceste resurse financiare vor fi planificate și solicitate prin intermediul propunerilor de buget în cadrul exercițiului de planificare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM).
Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	137	Potrivit art. 38 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative, termenul general pentru avizarea și expertizarea proiectului actului normativ este de 10 zile lucrătoare, termen care, în funcție de complexitatea proiectului actului normativ poate fi restrâns la cel mult jumătate. Cu toate acestea, scrisoarea prin care proiectul a fost remis spre avizare a fost transmisă către I.P. „STISC” la data de 26 noiembrie 2025, ora 11:00, cu indicarea termenului limită de prezentare a avizului până la data de 27 noiembrie 2025. Termenul indicat este unul extrem de limitat, necorelat cu complexitatea proiectului și cu termenele prevăzute de cadrul normativ incident. Prin urmare, I.P.STISC Vă prezintă avizul în termenul prevăzut de legislație, după cum urmează.	Precizare Proiectul <i>hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Arhiva electronică”</i> a fost remis la avizare repetată prin intermediul sistemului informațional „Legiferare” la data de 21.11.2025, către toate autoritățile avizatoare interesate, inclusiv și Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică.

			Adițional, pentru a asigura recepționarea proiectului spre avizare repetată de către toate autoritățile și instituțiile vizate, Ministerul Justiției a remis scrisoarea și pe mail-ul fiecărei autorități. Totodată, precizăm că în temeiul art. 38 alin. (3) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, termenul de 10 zile de avizare/reavizare poate fi restrâns la cel mult jumătate.
138	<i>Cu referire la proiectul de Concept:</i> <i>La pct. 1</i> textul „din software și hardware care include, păstrează și oferă acces permanent la datele electronice” se va substitui cu textul „dintr-o totalitate de resurse și tehnologii informaționale interdependente, de metode și de personal, destinată păstrării, prelucrării și furnizării de informație”, în vederea uniformizării cu definiția noțiunii de „sistem informațional” prevăzută de Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.	Se acceptă Noțiunea de la pct. 1 din Concept a fost ajustată.	
139	<i>La pct. 5 fig. 1. Fluxul de valoare și capabilitățile</i>, textul „software-ul, hardware ul” se va exclude, având în vedere că SI e-Arhiva va fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) iar conform pct. 4 subpct. 3) din Hotărârea Guvernului 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), <i>Ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și autoritățile/instituțiile publice din sfera lor de competență, vor reutiliza platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) și nu vor admite crearea de noi infrastructuri proprii centralizate de servere și echipamente de stocare (hardware), inclusiv procurarea licențelor pentru componentele (software) infrastructurilor nou-create.</i>	Nu se acceptă. Menționarea componentelor software și hardware în cadrul figurii 1 și a descrierilor aferente este necesară pentru a defini arhitectura logică a sistemului conform modelului de referință OAIS. Deși SI e-Arhiva va fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), infrastructura de tip Cloud presupune prin definiție utilizarea unor resurse hardware și software virtualizate. Prevederile <i>Hotărârii Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună</i>	

			(MCloud) interzic crearea de infrastructuri proprii, însă nu exclud existența componentelor tehnice care stau la baza serviciilor de găzduire. Astfel, termenii sunt utilizați în sensul capacităților tehnice necesare pentru funcționarea fluxurilor de valori și nu implică achiziția de echipamente sau licențe în afara platformei MCloud.
Biroul Național de Statistică	140	De ordin redacțional, înaintăm următoarele propuneri: - la pct.31.6 din Capitolul VI al Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, propunem substituirea sintagmei „pentru plata și încasarea plăților” cu sintagma „pentru efectuarea și încasarea plăților”; - la pct. 32 din Capitolul VII se propune uniformizarea terminologică. - în întreg documentul, se propune uniformizarea utilizării în document a abrevierii „SI e Arhiva” (stabilite în Introducere).	Se acceptă parțial În proiect se operează modificarea tehnică la subpct. 31.6. Cu referire la următoarele două sugestii menționăm că terminologia proiectului este uniformă, iar în anumite cazuri se reglementează noțiunea de „sistem informațional” la general, fără a fi specificat „SI e-Arhiva”.
Agencia Guvernare Electronică	141	La proiectul hotărârii Guvernului: 1. - Temeiul invocat pentru aprobarea prezentului proiect și anume „art. 50 din Legea nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere”, care prevede „păstrarea documentelor electronice în arhiva electronică” urmează a fi interpretat prin coroborare cu noțiunile „document electronic – conținut în formă electronică, în special sub formă de text ori de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală, căruia i-a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic” și „arhiva electronică securizată - depozit structurat de documente electronice, care asigură confidențialitatea, nonrepudierea și integritatea acestora și care garantează valoarea probantă în timp a documentelor electronice” din art.2 al legii prenotate. Prin urmare, invocarea temeiului legal respectiv depășește obiectul de reglementare a Sistemului informațional „Arhiva electronică” prevăzute la pct. 2 din Concept „Scopul SI e-Arhiva este de a permite Agenției Naționale a Arhivelor (în continuare - ANA) să realizeze stocarea și păstrarea înregistrărilor electronice aferente Fondului Arhivistic al Republicii Moldova în mod eficient”. În susținerea argumentului dat, servește și argumentul	Nu se acceptă Art. 50 alin. (4) prevede: „ Pentru păstrarea în arhivă a documentelor electronice se utilizează arhiva electronică. Guvernul stabilește categoriile de documente electronice pentru păstrarea cărora se utilizează arhiva electronică securizată.” Astfel, în alineatul respectiv se face referire nu doar la „arhiva electronica securizată”, ci și la „arhiva electronică” în general, ca noțiune aplicabilă unei arhive ținute în format electronic, noțiune potrivită și în contextul SI „e-Arhiva”. În contextul invocării „viitoarei legi cu privire la arhive”, subliniem

	autorului din sinteza la proiect prin care propunerea în cauză invocată la etapa de coordonare prealabilă și avizare a fost acceptată. Concomitent, urmare a analizei sintezei la proiect, remarcăm că Ministerul Justiției a inițiat, la data de 09.09.2025, procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor. Având în vedere cele expuse la pct. 7 privind limitările de aplicare a art. 50 din Legea nr.124/2022 pentru obiectul de reglementare al Sistemului informațional „Arhiva electronică”, considerăm oportun ca viitoarea lege cu privire la arhive să servească drept temei juridic specific pentru instituirea și funcționarea Sistemului informațional „Arhiva electronică”, inclusiv la etapa aprobării Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”. Până la aprobarea noii legi cu privire la arhive, prezentul proiect urmează a fi fundamentat, în principal, pe cadrul normativ general aplicabil în domeniul arhivelor și al sistemelor informaționale de stat, iar prevederile Legii nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere vor fi avute în vedere exclusiv pentru segmentul referitor la documentele electronice și arhivele electronice securizate.	că aprobarea prezentei hotărâri a Guvernului nu trebuie să depindă de adoptarea legii menționate. Or, competența Guvernului de a adopta hotărâri rezultă din art. 102 alin. (2) din Constituție. Astfel, Guvernul poate adopta prezentul proiect inclusiv pentru a organiza executarea <i>Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova</i>, chiar dacă în conținutul acesteia nu scrie expres despre necesitatea creării unei arhive electronice.
142	La proiectul Conceptului: 2. În contextul în care la pct. 3, subpct. 3.5 se face referire la Modelul de referință pentru un sistem informatic arhivistic deschis (O AIS), așa cum este definit în ISO 14721:2012, menționăm despre faptul că există o versiune mai nouă a acestuia standard (ISO 14721:2025 (Space Data System Practices - Reference model for an open archival information system (O AIS)) care recomandăm să fie inserat în proiect.	Se acceptă Textul a fost ajustat.
143	3. Hotărârea Guvernului nr. 709/2011 cu privire la unele măsuri în domeniul eTransformare a guvernării și Hotărârea Guvernului nr. 710/2011 privind aprobarea programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare) menționate la pct. 8.14 și 8.15 urmează a fi excluse, deoarece nu mai sunt actuale. În schimb, urmează a fi menționată Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023 - 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 650/2023.	Precizare Hotărârile Guvernului menționate în aviz (nr. 709/2011 și nr. 710/2011) sunt în vigoare. Acestea vor fi excluse după ce vor fi abrogate. <i>Hotărârea Guvernului nr. 650/2023</i> deja se regăsește în proiect, la subpct. 8.31.

144	4. În Capitolul IV din proiectul Conceptului urmează să fie definite rolurile de „registrator” și „destinatari ai datelor”, în conformitate cu descrierea conturilor funcționale ale sistemului.	Se acceptă parțial Referitor la propunerea de a completa cu detalii despre „registrator” menționăm că pct. 15 din proiect a fost completat. Referitor la propunerea de a completa cu detalii despre „destinatarii datelor” precizăm că aceștia se încadrează în noțiunea de „utilizatori ai sistemului” care include și noțiunea de „consumator”. A se vedea pct. 18 din proiect.
145	5. Pct. 31 urmează să fie completat cu un nou subpct., care să sublinieze că SI „Arhiva electronică” va interacționa și cu alte sisteme informaționale și resurse informaționale de stat, în conformitate cu cadrul normativ privind interoperabilitatea și schimbul de date	Se acceptă Pct. 31 din proiect a fost completat.
146	6. Potrivit pct. 1 și 2 din prin Hotărârea Guvernului nr. 677/2025: „1. Accesul la serviciile publice electronice prestate prin intermediul resurselor și sistemelor informaționale de stat se consolidează în cadrul Portalului guvernamental integrat EVO, care include: portalul guvernamental al serviciilor publice, Portalul guvernamental al cetățeanului, Portalul guvernamental al unităților de drept, aplicația guvernamentală integrată a serviciilor electronice EVO, precum și serviciile electronice dezvoltate și prestate prin intermediul platformei de dezvoltare a serviciilor electronice, alte resurse și sisteme informaționale aferente prestării serviciilor publice electronice menționate la pct. 2. 2. Prin intermediul Portalului guvernamental integrat EVO, persoanele fizice și unitățile de drept au acces simplificat la resursele și sistemele informaționale de stat prin intermediul cărora se prestează servicii publice electronice, inclusiv cele privind identitățile electronice, plățile electronice, notificările oficiale, autentificarea electronică, aplicarea și verificarea autenticității semnăturilor electronice, precum și la informațiile autentice despre serviciile publice, la informațiile oficiale de interes public și la datele documentate despre persoanele fizice și unitățile de drept.” Astfel, pct. 31 din Concept urmează să fie completat cu următoarele prevederi:	Se acceptă parțial La pct. 37 din proiect deja este menționată <i>Hotărârea Guvernului nr. 677/2025</i>. Menționăm că pct. 31 din proiect a fost completat cu detaliile despre „Portalul guvernamental integrat EVO” și „Portalul datelor guvernamentale deschise”. Referitor la propunerile de la lit. b) și c), precizăm că deoarece SI „Arhiva electronică” nu este destinat prestării unor servicii publice către cetățeni în sensul clasic (comercial sau administrativ direct), interacțiunea cu Platforma de dezvoltare a serviciilor electronice (PDSE) și înregistrarea în Registrul de stat al serviciilor publice nu sunt considerate necesare.

		a) „31.8. Portalul guvernamental integrat EVO - pentru accesul la serviciile publice electronice prestate prin intermediul SI „Arhiva electronica.”; b) „31.9. Platforma de dezvoltare a serviciilor electronice (PDSE) - pentru proiectarea și orchestrarea fluxurilor serviciilor publice electronice prestate prin intermediul SI „Arhiva electronică.”; c) Sistemul informațional „Registrul de stat al serviciilor publice” - pentru înregistrarea serviciilor publice prestate prin intermediul SI „Arhiva electronică.”; d) Portalul datelor guvernamentale deschise (date.gov.md) - pentru publicarea de seturi de date statistice anonimizate despre fondurile arhivistice, volumul de documente etc. (nu conținutul documentelor, ci metadata statistice)””.	
Banca Națională a Moldovei	147	1. Recomandăm indicarea în Proiect a procedurilor suplimentare de gestionare a certificatelor revocate sau compromise, ținând cont, că la pct.12 din Proiect, este deja prevăzută verificarea semnăturilor electronice calificate și procedura de semnare repetată a actelor. În acest sens, precizăm necesitatea testării autenticității înscrisurilor sau semnăturilor din Sistemul informațional „Arhiva electronică” (în continuare – SI eArhiva), fapt ce ar diminua apariția impedimentelor legale la probarea veridicității acestora (de ex., probarea validității semnăturii).	Nu se acceptă Subliniem că testarea autenticității înscrisurilor are loc prin intermediul MSign, de către furnizori. Testarea respectivă nicidecum nu poate fi efectuată prin intermediul SI e-Arhiva.
	148	2. Propunem includerea prevederilor cu privire la marcarea informației ce constituie date cu caracter personal pentru a asigura executarea de către operatori a obligațiilor care revin acestora în temeiul Legii nr.195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal (în continuare – Legea nr.195/2024). În acest sens, consemnăm că articolele 14, 15 și 18 din Legea nr.195/2024 stabilește că persoana urmează a fi informată despre dreptul acesteia de a solicita restricționarea prelucrării datelor. Potrivit art. 4 din aceeași lege, restricționarea prelucrării reprezintă marcarea datelor cu caracter personal stocate cu scopul de a limita prelucrarea viitoare a acestora. În temeiul acestor prevederi, operatorilor le revin obligațiile corespunzătoare de a realiza marcarea acestor categorii de date. Astfel, pentru a asigura respectarea drepturilor persoanelor vizate de prelucrare a datelor cu caracter personal, recomandăm solicitarea opiniei	Precizare În proiect a fost păstrată trimiterea la <i>Legea nr. 133/2011</i>, deoarece aceasta este în vigoare la moment. <i>Legea nr. 195/2024</i>, la care se face trimitere în aviz a fost publicată în Monitorul Oficial la 23 august 2024 și va intra în vigoare la data de 23 august 2026. Proiectul nu poate fi ajustat la prevederi care încă nu sunt în vigoare. Aspectele menționate în aviz vor fi luate în considerație după intrarea în vigoare a legii respective.

		Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal cu privire la propunerile menționate în prezentul aviz. Adițional, semnalăm că aplicarea marcajelor pe informațiile prelucrate este necesară în vederea asigurării accesului persoanelor autorizate la informații cu diferite niveluri de confidențialitate. În aceeași ordine de idei, remarcăm că pct.41 și pct.43 din Proiect menționează existența înregistrărilor de audit, fără a prevedea expres perioada minimă de retenție a logurilor, criptarea acestora și drepturile de acces la aceste loguri. În acest sens, recomandăm includerea prevederilor suplimentare ce s-ar referi la durata retenției logurilor, securitatea acestora, gestionarea, accesarea și păstrarea lor în SI e-Arhiva, în condițiile cadrului normativ în materie de protecție a datelor cu caracter personal.	
	149	3. Propunem examinarea posibilității includerii unor instrumente alternative de autentificare la pct.42 din Proiect, pentru a gestiona posibile riscuri operaționale derivate din utilizarea exclusivă a MPass.	Nu se acceptă Includerea unor instrumente alternative de autentificare, independente de MPass, ar contraveni strategiei de consolidare a centrelor de date și a modelului unitar de design guvernamental a modalităților de autentificare în sistemele informaționale de stat.